

Informatie uitwisseling bij eierzaken

Een onderzoek naar de juridische kaders op lokaal niveau met betrekking tot het delen van informatie op het gebied van eer gerelateerd geweld voor de lokale politie

Yolande Verspeek
Breda, mei 2016

Informatie uitwisseling bij eierzaken

Een onderzoek naar de juridische kaders op lokaal niveau met betrekking tot het delen van informatie op het gebied van eer gerelateerd geweld voor de lokale politie

Auteur: Yolande Verspeek

Studentennummer: 2069530

Afstudeerorganisatie: Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld

Opdrachtgever: Dr. J.H.L.J. Jansen

Instelling: Juridische Hogeschool Avans-Fontys

Locatie opleiding: Tilburg

Afstudeerperiode: februari t/m mei 2016

Naam eerste afstudeerdocent: Prof. Dr. E.W. Kolthoff

Naam tweede afstudeerdocent: Erik Nicolai

Yolande Verspeek
Breda, mei 2016

Voorwoord

Voor u ligt mijn onderzoeksrapport genaamd *'Informatie uitwisseling bij eerzaken, Een onderzoek naar de juridische kaders op lokaal niveau met betrekking tot het delen van informatie op het gebied van eer gerelateerd geweld voor de lokale politie'*. Dit onderzoeksrapport vormt het slotstuk van de opleiding HBO-rechten aan de Juridische Hogeschool Avans te Tilburg. In opdracht van het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld heb ik vijf maanden gewerkt aan een onderzoek omtrent de juridische kaders van informatie-uitwisseling op lokaal niveau door de politie in zaken waarin eer gerelateerd geweld een rol speelt.

Graag wil ik een aantal personen bedanken voor hun tijd, hulp, advies, informatie en bemoedigende woorden. Allereerst bedank ik mijn opdrachtgeefster Dr. J.H.L.J. Janssen voor haar begeleiding en tijd gedurende mijn afstudeerperiode. Door haar heb ik dit onderzoek op de juiste wijze kunnen afbakenen en op een goede manier kunnen schrijven. Ik heb de samenwerking met haar als zeer prettig en leerzaam ervaren. Ook wil ik Willem Timmer bedanken, door hem heb ik een goed beeld gekregen van de werkzaamheden van het LEC EGG en de problemen waar het LEC EGG tegenaan loopt. Hierdoor heb ik goede aanbevelingen kunnen geven voor de praktijk.

Tevens bedank ik mijn afstudeerdocent Prof. Dr. E.W. Kolfhoff voor zijn begeleiding. Dankzij zijn feedback heb ik meer inzicht gekregen in het onderzoek en hierdoor het onderzoek op de juiste wijze kunnen uitvoeren.

Tot slot wil ik mijn vriend, ouders en vriendinnen bedanken voor hun steun, vertrouwen in een goede afloop en vooral hun geduld. Door hun steun en lieve woorden heb ik mij door de moeilijke periodes van de opleiding heen weten te slepen.

Dit alles heeft uiteindelijk geleid tot deze scriptie die nu voor u ligt.

Ik wens u veel leesplezier en inspiratie toe.

Yolande Verspeek
Mei 2016

Inhoudsopgave

Samenvatting	8	
Lijst met afkortingen	9	
Hoofdstuk 1 Inleiding		
1.1	Afstudeerorganisatie	10
1.2	Probleembeschrijving	10
1.3	Doelstelling	12
1.4	Centrale vraag	12
1.5	Deelvragen	13
1.6	Afbakening onderzoek	13
1.7	Verantwoording van methoden en bronnen	13
1.8	Leeswijzer	14
Hoofdstuk 2 Het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld		
2.1	Missie en visie van het LEC EGG	15
2.2	Samenwerking van het LEC EGG met politie-eenheden en andere instanties	15
2.3	Taken van het LEC EGG	16
2.3.1	Operationele advisering en ondersteuning	16
2.3.2	Wetenschappelijk onderzoek	17
2.3.3	Ondersteuning beleid (rijks)overheid	17
2.3.4	Onderwijs en voorlichting	17
2.3.5	Netwerken	17
2.4	Cijfers	18
2.5	Samenvatting hoofdstuk 2	20
Hoofdstuk 3 Wettelijk kader informatie uitwisseling		
3.1	Privacy	21
3.2	Inbreuk op grondrechten	21
3.3	Internationale regelgeving	22
3.3.1	EVRM	22
3.3.2	IVBPR	23
3.3.3	Verdrag inzake de rechten van het kind	23
3.4	De Grondwet	23
3.5	Wet bescherming persoonsgegevens	24
3.6	Wet politiegegevens	25
3.6.1	Taak van de politie	25
3.6.2	Opzet van de Wet politiegegevens	26
3.6.2.1	Doelbinding	27
3.6.2.2	Autorisaties	27
3.6.2.3	Geheimhouding	27
3.6.3	De verwerking van politiegegevens	27
3.6.3.1	Uitvoering van de dagelijkse politietaak	27
3.6.3.2	Gerichte verwerking van persoonsgegevens voor een onderzoek	28

3.6.3.3	Inzicht in de betrokkenheid van personen bij bepaalde ernstige bedreigingen van de rechtsorde	28
3.6.4	De verstrekking van politiegegevens aan derden	29
3.6.4.1	Structurele verstrekking	29
3.6.4.2	Incidentele verstrekking	30
3.7	Verschillende ketenpartners	31
3.7.1	Artikel 16 Wet politiegegevens	31
3.7.2	Artikel 17 Wet politiegegevens	31
3.7.3	Artikel 18 Wet politiegegevens	32
3.7.3.1	Veilig Thuis (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling)	32
3.7.3.2	Bureau Jeugdzorg	33
3.7.3.3	Bureau HALT	33
3.7.3.4	Raad voor de Kinderbescherming	33
3.7.3.5	Benadeelden	33
3.7.4	Artikel 19 Wet politiegegevens	34
3.8	Samenvatting hoofdstuk 3	34

Hoofdstuk 4 Convenanten

4.1	Wat is een convenant?	35
4.2	Wettelijke basis van convenanten	35
4.3	Het opstellen van een convenant	36
4.4	Inhoud van een convenant	37
4.4.1	Opening	37
4.4.2	Overwegingen	38
4.4.3	Partijen	38
4.4.4	Definities	38
4.4.5	Doelstelling	38
4.4.6	Werkwijze en sturing	38
4.4.7	Instemming	38
4.4.8	Gegevensverwerking	38
4.4.9	Geheimhouding	39
4.4.10	Privacy bepalingen	39
4.4.11	Privacyfunctionaris	39
4.4.12	Tijdsduur en evaluatie	39
4.4.13	Ondertekening	39
4.5	Samenvatting hoofdstuk 4	39

Hoofdstuk 5 Toepassing wettelijk kader op een casus

5.1	Omschrijving casus	40
5.2	Betrokken partijen en het wettelijk kader	41
5.2.1	Bureau Jeugdzorg	42
5.2.2	Veilig Thuis	42
5.2.3	Raad voor de Kinderbescherming	43
5.2.4	Immigratie- en Naturalisatiedienst	44
5.2.5	Officier van Justitie	45
5.2.6	School	45
5.2.7	Huisarts	47
5.3	Samenvatting hoofdstuk 5	47

Hoofdstuk 6 Problemen en oplossingen in de praktijk

6.1	Bevindingen vragenlijst	49
6.2	Bevindingen interview	50
6.2.1	Problemen in de praktijk	50
6.2.2	Mogelijke oplossingen	51
6.3	Samenvatting hoofdstuk 6	51

Hoofdstuk 7 Conclusie en aanbevelingen

7.1	Conclusie	52
7.1.1	Positie van het LEC EGG	52
7.1.2	Wettelijk kader	52
7.1.3	Problemen en oplossingen in de praktijk	53
7.2	Aanbevelingen	54
7.2.1	Geheimhoudingsplicht	54
7.2.2	Scholing medewerkers	54
7.2.3	Gebruik stappenplan	54

Bronvermelding	55
----------------	----

Bijlagen

A	Opbouw van de politieorganisatie
B	Checklist eer gerelateerd geweld
C	Schema verwerkingstermijn o.g.v. artikel 8 Wpg
D	Schema verwerkingstermijn o.g.v. artikel 9 Wpg
E	Proces opstellen van een convenant o.g.v. artikel 20 Wpg
F	Werkwijze bij een informatieverzoek o.b.v. een convenant
G	Format voor een convenant
H	Interview Hoofd LEC EGG Willem Timmer
I	Vragenlijst voor politiemedewerkers
J	Respons vragenlijsten
K	Stappenplan voor politiemedewerkers m.b.t. informatie uitwisseling
L	Beslisboom voor politiemedewerkers m.b.t. informatie uitwisseling

Samenvatting

Het Landelijk Expertise Centrum Eer gerelateerd Geweld wil een substantiële bijdrage leveren aan de aanpak van eer gerelateerd geweld. Een van de taken van LEC EGG is ondersteuning bieden aan lokale politie-eenheden bij de behandeling van eerzaken. Bij de behandeling van een eerzaak is een samenwerking vereist tussen de politie en andere instanties. Om deze samenwerking optimaal te laten verlopen is het noodzakelijk dat gegevens worden gedeeld. Voor veel instanties waar de politie informatie mee wil delen gelden andere wettelijke regels en niet alle (politie)informatie mag zomaar worden gedeeld. In dit onderzoek wordt inzicht gegeven in de wettelijke kaders omtrent informatie uitwisseling op lokaal niveau door de politie op het gebied van eer gerelateerd geweld en wordt gekeken naar de positie die het LEC EGG hierin vervult.

Door middel van enerzijds een onderzoek van het recht door literatuur, wetten en jurisprudentie te bestuderen en anderzijds een praktijkonderzoek, is gekeken welke aanbevelingen gegeven kunnen worden om de informatie uitwisseling op het gebied van eer gerelateerd geweld op lokaal niveau door de politie te verbeteren. Uit het onderzoek naar het recht is gebleken dat de privacy van burgers beschermd wordt door o.a. artikel 8 EVRM en artikel 10 Gw. Voor politieambtenaren is de Wpg belangrijk. De Wpg heeft betrekking op alle politiegegevens over een natuurlijk persoon die in het kader van de politietaak worden verwerkt. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen gegevensverstrekking op basis van de politietaak, structurele en incidentele verstrekking. Structureel kunnen gegevens worden verstrekt aan instanties die voor de goede uitvoering van hun taak structureel politiegegevens nodig hebben en waarvan is bepaald dat er een zwaarwegend algemeen belang is dat informatie moet worden gedeeld. Deze instanties zijn genoemd in het Bpg. Gaat het om incidentele verstrekking dan kan de korpschef in overeenstemming met het bevoegde gezag besluiten tot verstrekking van politiegegevens aan derden. Dit kan alleen in bijzondere gevallen en als er een zwaarwegend algemeen belang is. Tot slot kan politie informatie worden verstrekt op basis van een convenant. Aan de hand van een stappenplan wordt het wettelijk kader inzichtelijk gemaakt.

Voor het praktijkonderzoek is een interview afgenomen met het hoofd van het Landelijk Expertise Centrum Eer gerelateerd Geweld en is een vragenlijst verspreid onder politiemedewerkers die bij hun werkzaamheden te maken hebben met eer gerelateerd geweld. Hieruit is gebleken dat politieambtenaren te weinig kennis hebben over de Wpg en het delen van informatie. Veel politieambtenaren die tijdens hun werkzaamheden te maken krijgen met eer gerelateerd geweld en het delen van informatie zijn hier niet in geschoold en dit kan tot problemen leiden. Door deze politieambtenaren een cursus aan te bieden kan hun kennis over informatie uitwisseling worden vergroot en zal de informatie uitwisseling beter verlopen. Daarnaast is aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek een stappenplan opgesteld die kan worden verspreid onder politiemedewerkers. Door dit stappenplan kunnen politiemedewerkers zien hoe zij moeten werken en welke informatie mag worden verstrekt.

Lijst van afkortingen

AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AMvB	Algemene maatregel van Bestuur
Art.	Artikel
Bpg	Besluit politiegegevens
BW	Burgerlijk Wetboek
COA	Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers
CBP	College Bescherming Persoonsgegevens
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
Fte	Full time equivalent
Gw	Grondwet
HBO	Hoger beroepsonderwijs
IBT	Integrale beroepstraining
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IVBPR	Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politiek rechten
LEC EGG	Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld
M.b.t.	Met betrekking tot
NAW-gegevens	Naam, adres en woonplaats
o.a.	Onder andere
O.b.v.	Op basis van
O.g.v.	Op grond van
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van Justitie
Politiewet	Politiewet 2012
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdpad
T.b.v.	Ten behoeve van
VIK	Veiligheid, Integriteit en Kwaliteit
VN	Verenigde Naties
Wbp	Wet bescherming persoonsgegevens
Wpg	Wet politiegegevens
WvSr	Wetboek van Strafrecht

Hoofdstuk 1 Inleiding

In deze scriptie wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de juridische kaders met betrekking tot informatie uitwisseling en het delen van informatie op het gebied van eer gerelateerd geweld op lokaal niveau door de politie, wordt gekeken welke verbeteringen kunnen worden aanbevolen en wordt aandacht besteed aan de positie die het Landelijk Expertise Centrum Eer gerelateerd Geweld hierin vervult.

In dit hoofdstuk zal allereerst kort aandacht besteed worden aan de afstudeerorganisatie. Vervolgens zal de probleemstelling worden beschreven. Hierin wordt aangegeven wat het probleem is waar het in dit onderzoeksrapport om gaat. Verder wordt in dit hoofdstuk stilgestaan bij de doelstelling, de centrale vraag alsmede de verschillende deelvragen. Tevens komen de onderzoeksmethodiek, de gebruikte bronnen en de verantwoording van de onderzoeksresultaten ter sprake. Tot slot is in dit hoofdstuk een leeswijzer opgenomen, die weergeeft wat in welk hoofdstuk besproken zal worden.

1.1 Afstudeerorganisatie

Het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld (LEC EGG) wil vanuit haar expertise een substantiële bijdrage leveren aan de aanpak van eer gerelateerd geweld in het algemeen, het versterken van vroegtijdige signalering en een efficiënte en eenduidige ketenaanpak in het bijzonder.¹ De primaire taak van het LEC EGG is operationele ondersteuning bieden aan politie-eenheden en eventuele andere ketenpartners om de aanpak van eer gerelateerd geweld te verbeteren. Daarnaast houdt het LEC EGG zich bezig met het geven van voorlichting over eer gerelateerd geweld, doet het wetenschappelijk onderzoek, ontwikkelt het onderwijsmateriaal en onderhoudt en bouwt het netwerken voor professionals en doelgroepen.

1.2 Probleembeschrijving

Veel mensen denken dat eer gerelateerd geweld alleen voorkomt in landen ver van hier zoals: Irak, Turkije, Afghanistan, Pakistan of Syrië. Niets is echter minder waar. Eer gerelateerd geweld is nooit een 'ver van het bed show' geweest, en nooit een fenomeen geweest dat alleen in Moslimlanden voorkomt, ook in Zuid Europa en omringende continenten komt eer gerelateerd geweld voor.

Eer is een lastig en breed begrip, per groep of gemeenschap gelden verschillende normen. Ook de eer van een man en een vrouw verschillen van elkaar. De eer van een vrouw is vaak gekoppeld aan haar kuisheid en de eer van de man aan het hebben van vrouwelijke familieleden. De definitie van eer verschilt dan ook per groep of gemeenschap.²

De definitie die in Nederland wordt gehanteerd is als volgt: *'Eer gerelateerd geweld omvat elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld, gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of vrouw en daarmee zijn of haar familie waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken'*.³

¹ Werkplan 2013-2014 Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld, Den Haag: Drukkerij Zwaan 2012.

² <http://www.republiekallochtonie.nl/eergerelateerd-geweld-wat-is-het-en-wat-moeten-we-er-mee>

³ Werkdefinitie Ministerie van Justitie. Beke 2005

Eer gerelateerd geweld is de overkoepelende term voor alle vormen van dwang, psychisch en fysiek geweld om te voorkomen dat een lid van de familie een 'misstap' zet die de familie-eer in de gemeenschap kan schaden, en alle geweld tegen de (vermeende) 'eerschender' om de geschonden eer te herstellen. Om eer gerelateerd geweld tegen te gaan is het van belang dat geen misstappen plaatsvinden. Misstappen zijn gedragingen die de eer van de familie kunnen schenden zoals verlies van maagdelijkheid voor het huwelijk, verzet tegen partnerkeuze, trouwen met een voor de familie niet acceptabele man, een scheiding of het aangaan van een buitenechtelijke relatie.⁴ Als toch 'misstappen' hebben plaatsgevonden moet worden voorkomen dat deze 'misstappen' buiten de familie bekend worden. Gebeurt dit wel dan is de familie vaak genoodzaakt de eer van de familie te herstellen. Hoe de eer wordt hersteld hangt vaak af van de situatie en hetgeen is voorgevallen. De eer kan worden hersteld door het plegen van strafbare feiten zoals mishandeling (art. 300 WvSr), bedreiging (art. 285 WvSr), smaad (art. 261 WvSr), laster (art. 262 WvSr), vrijheidsberoving / gijzeling (art. 282 en 282a WvSr), doodslag (art. 287 WvSr), moord (art. 289 WvSr). De feiten worden dan gepleegd vanuit een cultureel oogpunt, de eer van de familie moet worden beschermd.^{5 6}

De politiek heeft sinds een tiental jaren meer aandacht voor eer gerelateerd geweld. Hierdoor is beleid gevormd en zijn instanties in het leven geroepen die zich inzetten om het (eer gerelateerde) geweld tegen te gaan en slachtoffers op te vangen. Het LEG EGG is een van deze instanties.

De persoon die de eer van de familie geschonden heeft komt vaak zelf niet meer uit deze problemen en het kan op zo'n moment hulp zoeken. Het is ook mogelijk dat niet deze persoon zelf maar iemand uit zijn of haar omgeving aan de bel trekt en de zorgen over de persoon bij een instantie aankaart. De stap om hulp te zoeken is vaak groot. Niemand hangt graag de vuile was buiten, zeker niet in deze gevoelige zaken waarbij de familie-eer op het spel staat en vrees bestaat voor het uitlekken van familiegeheimen.

Bij (complexe) eerzaken komt het LEC EGG in beeld, zij ondersteunen de lokale politie en hulpverleningsinstanties als deze te maken krijgen met een eerzaak. Er moet een inschatting gemaakt worden van de dreiging. Het LEC EGG heeft hierin een ondersteunende taak, het neemt geen zaken over. Nadat een inschatting is gemaakt van de dreiging wordt bekeken welke instanties ingeschakeld moeten worden voor slachtoffer(s) en/of dader(s). Dit kunnen instanties zijn zoals: Bureau Jeugdzorg, Veilig Thuis (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling), scholen, artsen, en opvanghuizen. Het contact met deze instanties wordt vooral gelegd door de lokale politie.

De lokale politie, het LEC EGG en hulpverleningsinstanties krijgen te maken met zeer (privacy)gevoelige informatie over de betrokken persoon en diens familie. Iedereen moet professioneel met deze informatie omgaan. In de meeste gevallen wordt door de betrokken persoon of mensen uit diens omgeving melding gedaan bij de politie. Er moet voor gezorgd worden dat de juiste hulp voor de betrokken persoon wordt ingeschakeld. De hulpverleningsinstanties hebben om de juiste zorg te bieden informatie nodig over de eventuele dreiging, het probleem en de achtergronden daarvan. Echter niet alle informatie moet of mag door de politie worden gedeeld en zeker niet aan iedereen. Met sommige

⁴ Mogelijke eerzaken nader bekeken, een onderzoek naar casuïstiek uit 2006, J. Janssen en R. Sanberg 2011.

⁵ J. Janssen, *Your Honour or your life?*, Den Haag: Stapel & de Koning 2006.

⁶ C. van Eck, *Door bloed gezuiverd. Eerwraak bij Turken in Nederland*, Amsterdam: Bert Bakker 2001.

instanties zijn convenanten gesloten. Convenanten zijn lokale samenwerkingsverbanden tussen de lokale politie en hulpverleningsinstanties in hun bewakingsgebied. In zulke gevallen is vastgelegd welke informatie gedeeld mag worden, en is makkelijk te bepalen of informatie wel of niet mag worden gedeeld. Niet met alle partijen zijn convenanten gesloten, en politiemedewerkers moeten in die gevallen zelf de afweging maken of informatie gedeeld mag worden. Hiervoor is kennis nodig over de juridische kaders van het informatie delen. Er zijn grote risico's als informatie gedeeld wordt die niet gedeeld had mogen worden. Een pijnlijk voorbeeld is dat informatie van een ondergedoken vrouw terecht komt bij de advocaat van haar man. Het is voor te stellen dat dit vergaande gevolgen kan hebben.

Naast dat informatie gedeeld wordt met instanties die geen informatie hadden mogen krijgen kan het ook voorkomen dat informatie die gedeeld mag worden niet gedeeld wordt omdat men denkt de informatie niet gedeeld mag worden. Een onvoorzichtige uitwisseling van informatie kan grote gevolgen hebben voor de veiligheid van slachtoffers doordat niet de juiste hulp kan worden ingeschakeld, of dat de hulpverlening niet alles kan doen wat in hun macht ligt doordat ze van bijvoorbeeld een dreiging niets af weten.

Er zijn veel juridische regels omtrent het uitwisselen van informatie. Deze juridische regels zijn vastgelegd in verschillende wetten en regelgeving. Door de diversiteit en hoeveelheid aan regelgeving is het vaak lastig om informatie uitwisseling op de juiste juridische wijze uit te voeren, terwijl dit heel belangrijk is. In de praktijk is behoefte aan duidelijkheid omtrent deze regelgeving. Informatie uitwisseling gebeurt veelal door de lokale politie omdat daar vaak de eerste melding binnenkomt. Als het voor de lokale politie (en andere hulpverleningsinstanties) duidelijk is welk wettelijk regiem geldt voor de uitwisseling van informatie dan heeft ook het LEC EGG daar belang omdat dit de aanpak van eer gerelateerd geweld bevordert.

1.3 Doelstelling

In de week van 1 juni 2016 wordt aan de opdrachtgever een onderzoeksrapport overhandigd over het juridische kader omtrent informatie uitwisseling op lokaal niveau door de lokale politie bij zaken waarin eer gerelateerd geweld een rol speelt. Met de aanbevelingen die in dit onderzoeksrapport zijn gedaan kan de opdrachtgever hun ondersteunende rol beter vervullen doordat door een goede informatie uitwisseling het afbreukrisico minder wordt en de politie als een naar buiten komt. Tevens zal bij dit onderzoeksrapport een beslisboom en een stappenplan worden aangeleverd waarin overzichtelijk is gemaakt hoe informatie uitwisseling tussen de politie en derden juridisch is geregeld. Tot slot worden overige bevindingen die tijdens dit onderzoek naar voren zijn gekomen verwoord.

1.4 Centrale vraag

<i>Wat zijn op lokaal niveau de juridische kaders met betrekking tot informatie uitwisseling en het delen van informatie op het gebied van eer gerelateerd geweld voor de lokale politie, welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om deze informatie uitwisseling te verbeteren en wat is de positie van het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld hierin?</i>
--

1.5 Deelvragen

De centrale vraag zal worden beantwoord door middel van de volgende deelvragen:

- ◆ Wat zijn de taken van het LEC EGG en voor soort zaken worden door het LEC EGG behandeld?
- ◆ Wat is het wettelijk kader omtrent informatie uitwisseling en het delen van informatie op het gebied van eer gerelateerd geweld en wat zijn hierin de verschillen tussen diverse instanties?
- ◆ Welke rol spelen convenanten bij informatie uitwisseling?
- ◆ Tegen welke problemen lopen politieambtenaren, die tijdens hun werkzaamheden te maken hebben met eer gerelateerd geweld, aan op het gebied van informatie uitwisseling, en welke oplossingen zien zij voor deze problemen?

1.6 Afbakening onderzoek

Dit onderzoek beperkt zich tot de informatie uitwisseling bij zaken omtrent eer gerelateerd geweld. Echter, sommige delen van dit onderzoek kunnen ook van toepassing zijn op andere casussen zoals huiselijk geweld en kindermishandeling.

1.7 Verantwoording van methoden en bronnen

In dit onderzoeksrapport wordt zowel onderzoek van het recht als onderzoek van de praktijk gedaan. Het onderzoek van het recht bestaat uit het analyseren van verschillende rechtsbronnen, namelijk; wetten, verdragen, jurisprudentie en Kamerstukken. Voor het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van boeken, documenten en vakbladen.

Aan de hand van het recht worden de wettelijke kaders geschetst omtrent informatie uitwisseling en het delen van informatie, dit wordt concreet gemaakt aan de hand van een casus.

Het praktijkonderzoek richt zich op de problemen die zich voordoen bij het delen van informatie door politieambtenaren en op mogelijke oplossingen voor dit probleem.

Voor het onderzoek van de praktijk is voornamelijk gebruik gemaakt van personen, namelijk het hoofd van het LEC EGG en politieambtenaren die te maken hebben met eer gerelateerd geweld. Met het hoofd van het LEC EGG (Willem Timmer) is een interview afgenomen. Hiervoor is gekozen omdat het LEC EGG ondersteuning biedt aan lokale politie-eenheden die informatie delen. Het LEC EGG wil een bijdrage leveren aan een efficiënte en eenduidige ketenaanpak van eer gerelateerd geweld en hiervoor is het belangrijk dat informatie op de juiste wijze wordt gedeeld. Door het interview is een beeld geschetst van hoe het LEC EGG omgaat met haar ondersteunende taak, de problemen die zich voordoen op het gebied van informatie uitwisseling door lokale politie-eenheden en komen oplossingen aan bod om deze problemen aan te pakken. Voorafgaand aan het interview zijn een aantal vragen opgesteld. Er is gekozen voor een gestructureerd interview om een concreet antwoord te krijgen op de vragen.

Verder is aan diverse politieambtenaren, die te maken hebben met eer gerelateerd geweld, een vragenlijst verstuurd. Door middel van de vragenlijst is inzicht verkregen in de kennis die politieambtenaren hebben over het uitwisselen van informatie met betrekking tot eer gerelateerd geweld met ketenpartners, de problemen waar zij tegenaan lopen en op welke wijze zij het liefst worden geïnformeerd. Door bovenstaande duidelijk in beeld te brengen is onderzocht hoe informatie over de Wpg het beste onder politieambtenaren onder de aandacht kan worden gebracht en hoe het LEC EGG hun ondersteunende taak beter kan

uitvoeren. De vragenlijst bestaat grotendeels uit meerkeuze antwoorden waar de politieambtenaar uit kon kiezen. Bij een aantal vragen moest de politieambtenaar zelf een motivatie geven. Voor deze vorm is gekozen om het invullen zo klantvriendelijk mogelijk te maken om zo veel mogelijk politieambtenaren te bewegen de vragenlijst in te vullen.

Uiteindelijk is alle informatie en kennis die naar voren is gekomen uit het onderzoek gebruikt om conclusies te trekken en aanbevelingen te geven omtrent informatie uitwisseling door de politie in zaken waarin een gerelateerd geweld een rol speelt en over de positie van het LEC EGG hierin. Er is een duidelijk juridisch overzicht opgesteld. Dit is gedaan in de vorm van een beslisboom en een stappenplan.

1.8 Leeswijzer

Dit onderzoeksrapport bestaat uit 7 hoofdstukken die samen de centrale vraag uit dit onderzoek beantwoorden. In het eerste hoofdstuk is een beeld geschetst van de bestaande problematiek. Verder wordt in dit hoofdstuk de centrale vraag en de doelstelling van dit onderzoeksrapport gegeven. In het tweede hoofdstuk van dit onderzoeksrapport wordt allereerst aandacht besteed aan de opbouw van het LEC EGG en de diverse taakstellingen van het LEC EGG. Vervolgens komt de samenwerking met andere partijen aan bod. Hoofdstuk twee wordt afgesloten door een beeld te schetsen van het soort zaken die het LEC EGG behandelt. Dit wordt gedaan door enkele cijfers te benoemen. Het juridisch kader wordt besproken in hoofdstuk 3. In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan het begrip 'privacy', en worden internationale en nationale grondrechten besproken die betrekking hebben op privacy en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Ook wordt stilgestaan bij de Wbp. In hoofdstuk 3 wordt uitgebreid aandacht besteed aan de Wpg, en de verstrekking en verwerking van politiegegevens. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 aandacht besteed aan convenanten, er wordt uitgelegd wat een convenant is en wat de wettelijke basis is van een convenant. Er wordt beschreven hoe een convenant moet worden opgesteld en wat in een convenant moet staan. In hoofdstuk 5 wordt aan de hand van een casus en het stappenplan beschreven welke informatie aan welke partners kan worden verstrekt. In hoofdstuk 6 worden de uitkomsten van de vragenlijst en het interview besproken. Tot slot worden in hoofdstuk 7 conclusies en aanbevelingen weergegeven. Deze vormen het antwoord op de vraag die centraal staat in dit onderzoek.

Hoofdstuk 2 Het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld

In dit tweede hoofdstuk wordt allereerst beschreven hoe het LEC EGG is opgebouwd. Vervolgens worden de missie en de visie van het LEC EGG benoemd. In paragraaf 2.2 wordt ingegaan op de samenwerking van het LEC EGG met politie-eenheden en andere instanties. Vervolgens worden in paragraaf 2.3 de taken van het LEC EGG besproken. Tot slot worden in paragraaf 2.4 enkele cijfers benoemd over het aantal zaken, de etniciteit van de betrokkenen die in de zaken een rol heeft gespeeld en wordt per categorie aangegeven hoeveel zaken gespeeld hebben. Tevens wordt in die paragraaf ingegaan op de methode LEC EGG. Hierdoor krijgt men een beeld van de soort zaken die het LEC EGG behandelt. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een tussenconclusie.

2.1 Missie en visie van het LEC EGG

Het LEC EGG is opgebouwd uit 11 fte en is werkzaam vanuit Den Haag. Werkzaam zijn; een hoofd LEC EGG, negen materiedeskundigen, waarvan twee coördinatoren, twee onderzoekers en een medewerker voor de administratieve ondersteuning. Al de medewerkers van het LEC EGG zijn beëdigde politieambtenaren.

De missie van het LEC EGG is 'Het LEC EGG wil vanuit haar expertise een substantiële bijdrage leveren aan de aanpak van eer gerelateerd geweld in het algemeen, het versterken van vroegtijdige signalering en een efficiënte en eenduidige ketenaanpak in het bijzonder.'⁷

De visie van het LEC EGG is 'Politiemedewerkers en andere professionals zijn in staat eer gerelateerde problematiek vroegtijdig te herkennen en vervolgens professioneel te handelen door de aangereikte methodieken vanuit het LEC EGG. Het expertisecentrum ontwikkelt en onderhoudt een eenduidige werkwijze voor politie Nederland om de professionalisering van medewerkers te ondersteunen. Deze methodiek is wetenschappelijk onderbouwd. Het expertisecentrum vervult een vraagbaakfunctie en heeft landelijk een expertrol op het gebied van eer gerelateerd geweld voor politie Nederland en relevante partners.'⁸

2.2 Samenwerking van het LEC EGG met politie-eenheden en andere instanties

Het LEC EGG is hét expertisecentrum omtrent eerwraakkwesties en ondersteunt voornamelijk de lokale politie om de aanpak van eer gerelateerd geweld te verbeteren. Deze ondersteuning kan bestaan uit een telefonisch advies, het opstellen van een verhoorplan of bij een zeer complexe zaak kan iemand van het LEC EGG ter plaatse komen.⁹ Naast de politie kunnen ook het OM, de IND en andere instanties die te maken krijgen met zaken waarin de eer geschonden wordt bij het LEC EGG terecht voor vragen.

Het LEC EGG werkt voornamelijk samen met de lokale politie. Na de reorganisatie van de politie is de politie sinds 1 januari 2013 één Nationale Politie. De Nationale Politie bestaat uit

⁷ <http://www.leceergerelateerdgeweld.nl/missie-en-visie/>

⁸ <http://www.leceergerelateerdgeweld.nl/missie-en-visie/>

⁹ Interview W. Timmer in **bijlage H**.

tien regionale eenheden, de landelijke eenheid en het politiedienstencentrum.¹⁰ Elke regionale eenheid is opgebouwd uit een aantal districten en in elk district zijn een aantal basisteams.¹¹ Deze basisteams zijn in hun teamgebied verantwoordelijk voor de uitvoering van de politietaken. Het oppakken van eierzaken valt onder deze werkzaamheden. Als zo'n zaak zich voordoet is het team verantwoordelijk voor deze zaak.

Het LEC EGG wordt ingeschakeld bij complexe zaken omtrent eer gerelateerd geweld. Een zaak is complex als de zaak veel media aandacht krijgt, het een zware zaak is of als een politieambtenaar betrokken is bij de zaak.¹² Dit gebeurt meestal door een contactfunctionaris van een lokale politie-eenheid. Een contactfunctionaris is een aangewezen politieambtenaar die in de eenheid het aanspreekpunt en de verbindende schakel vormt met het LEC EGG¹³. De politie-eenheid blijft verantwoordelijk voor de zaak, het LEC EGG biedt alleen ondersteuning.

De politie bekijkt (eventueel in overleg met het LEC EGG) hoe de zaak moet worden opgepakt. Het zal nagaan of hulp van externe instanties noodzakelijk is. Dit zal vaak het geval zijn omdat de veiligheid van het slachtoffer gegarandeerd moet worden en slachtoffer(s) en/of dader(s) hulp nodig hebben die de politie niet in alle gevallen kan garanderen. Om dit te bewerkstelligen is een goede samenwerking tussen de lokale politie en de overige instanties noodzakelijk. Voor een goede samenwerking is het van belang dat informatie waarover de politie beschikt wordt gedeeld met de betrokken partijen, zodat ook zij hun werk kunnen doen en kunnen bijdragen aan de veiligheid van de 'slachtoffers'.

2.3 Taken van het LEC EGG

Het LEC EGG richt zich op complexe zaken omtrent eer gerelateerd geweld en eer gerelateerd geweldzaken op nationaal niveau. Doordat bij 'eer' vaak sprake is van diverse feiten en motieven en het in vele vormen voorkomt is het ontwikkelen en onderhouden van netwerken belangrijk. Netwerken is van belang om informatie te verkrijgen en om feeling te houden met de praktijk. Daarnaast fungeert het LEC EGG als aanspreekpunt voor politieambtenaren voor wat betreft multi-etnisch politiewerk.

Om op een goede manier invulling te geven aan de missie en de visie zijn binnen het LEC EGG vijf taakvelden benoemd:

- ◆ Operationele advisering en ondersteuning;
- ◆ Wetenschappelijk onderzoek;
- ◆ Ondersteuning beleid (rijks)overheid;
- ◆ Onderwijs en voorlichting;
- ◆ Netwerken.¹⁴

2.3.1 Operationele advisering en ondersteuning

De doelstelling van operationele advisering en ondersteuning is het verbeteren van de operationele aanpak van eer gerelateerde zaken, conform de landelijke methodiek. Het richt zich vooral op regionale politie-eenheden en relevante (keten)partners. Om hier invulling aan te geven kunnen politie-eenheden en partners bij het LEC EGG terecht voor ondersteuning

¹⁰ <https://www.politie.nl/over-de-politie/een-politie-elf-eenheden.html>

¹¹ Een afbeelding en een organogram over de politieorganisatie zijn opgenomen in **bijlage A** ter verduidelijking.

¹² Interview W. Timmer in **bijlage H**.

¹³ Interview W. Timmer in **bijlage H**.

¹⁴ *Werkplan 2013-2014 Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld*, Den Haag: Drukkerij Zwaan 2012.

en advisering bij de aanpak van zaken, waarvan vermoed wordt dat er sprake is van een geschonden eer. De rol van het LEC EGG blijft ondersteunend, het neemt geen zaken over. Tevens worden door het LEC EGG adviezen verstrekt aan de Minister van Veiligheid en Justitie en worden instrumenten en procesbeschrijvingen ter beschikking gesteld aan politie-eenheden.¹⁵ Onder alle adviezen staat voor welk doel de verstrekking is en wordt verwezen naar relevante regelgeving.¹⁶

2.3.2 Wetenschappelijk onderzoek

Het wetenschappelijk onderzoek dat door het LEC EGG wordt uitgevoerd staat in het teken van het verbeteren van methoden en technieken ten behoeve van de signalering en de aanpak van eer gerelateerd geweld. Ook wil men meer inzicht krijgen in de achtergrond van eierzaken. Op basis van de uitgevoerde onderzoeken worden adviezen gegeven aan de Minister van Veiligheid en Justitie en de leiding van de Nationale Politie.¹⁷

2.3.3. Ondersteuning beleid (rijks)overheid

Eer gerelateerd geweld is een breed begrip. Veel gedragingen en/of strafbare feiten kunnen onder de noemer 'eer' worden gebracht. Steeds meer fenomenen worden in verband gebracht meer eer, zoals internationale kinderontvoering, gedwongen huwelijken of genitale verminking. Het is een taak van het LEC EGG om vragen vanuit de politiek en de uitvoeringspraktijk hierover te beantwoorden. Het LEC EGG is intensief betrokken geweest bij de oprichting van het knooppunt huwelijksdwang en achterlating en fungeert nu als aanspreekpunt op het moment dat er vragen over zijn.¹⁸ Tevens zal het LEC EGG adviseren bij totstandkoming van nieuw beleid en overleggen met partners over hoe dit beleid tot stand moet komen.¹⁹

2.3.4 Onderwijs en voorlichting

Om tot een uniforme aanpak van eer gerelateerd geweldszaken te komen, is het nodig dat het LEC EGG haar kennis en inzichten deelt.²⁰ Dit doet het LEC EGG door een bijdrage te leveren aan lesmateriaal op bijvoorbeeld de politieacademie, het organiseren van themadagen, het uitgeven van brochures of door het voeren van werkoverleg.²¹

2.3.5 Netwerken

Netwerken zou omschreven kunnen worden als *'Het opbouwen en onderhouden van relaties met individuen en/of organisaties door een professional uit de veiligheidszorg.'*²² Netwerken door het LEC EGG heeft verschillende doelstellingen zoals; het bevorderen van de samenwerking met partners en de kennis en actuele informatie toegankelijk maken. Daarnaast is het LEC EGG geïnteresseerd in hoe mensen over eer gerelateerd geweld denken, wat speelt er in de maatschappij en waar men zich zorgen over maakt. Dit is belangrijk omdat denkwijzen van mensen veranderen en ook de problemen veranderen. Door te netwerken wil het LEC EGG onderzoeken of er andere problemen gaan spelen en wil het hierop inspelen. Ook is netwerken belangrijk voor de bewustwording door burgers en

¹⁵ Interview W. Timmer in **bijlage H**.

¹⁶ Interview W. Timmer in **bijlage H**.

¹⁷ *Werkplan 2013-2014 Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld*, Den Haag: Drukkerij Zwaan 2012.

¹⁸ Interview W. Timmer in **bijlage H**.

¹⁹ *Werkplan 2013-2014 Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld*, Den Haag: Drukkerij Zwaan 2012.

²⁰ *Werkplan 2013-2014 Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld*, Den Haag: Drukkerij Zwaan 2012.

²¹ Interview W. Timmer in **bijlage H**.

²² J. Janssen, *Schering en inslag. Enkele wenken voor politieambtenaren en andere professionals voor opbouw en onderhoud van netwerken in de multi-etnische samenleving*, Den Haag: Boom Lemma uitgevers 2011.

het doorbreken van taboes over eer gerelateerd geweld.²³ Het LEC EGG streeft ernaar een (inter)nationaal netwerk van relevante personen en verschillende stromingen te onderhouden die een rol kunnen spelen bij de aanpak van eer gerelateerd geweld. Het LEC EGG heeft bijvoorbeeld goede contacten met imams, door hun expertise kunnen zij informatie vergaren die gebruikt kan worden in een onderzoek.²⁴

2.4 Cijfers

Eer gerelateerd geweld kan op verschillende manieren tot uiting komen. Het is dus niet altijd makkelijk te zeggen of een situatie te maken heeft met eer, of dat het feit op zichzelf staat. Om te achterhalen of een feit te maken heeft meer eer, moet men meer te weten komen over de achtergronden die een rol spelen bij het 'geweld'. Om zaken waarin eer (mogelijk) een rol speelt of heeft gespeeld te herkennen en aan te pakken is de methode LEC EGG ontwikkeld.²⁵ Deze methode bestaat uit een aantal stappen. Allereerst worden signalen die duiden op een mogelijke eerzaak 'rode vlaggen' genoemd. Dit zijn opvallende aspecten van een zaak die mogelijk kunnen duiden op de aanwezigheid van eer als motief. Deze vlaggen kunnen betrekking hebben op de aanleiding tot de eerschending, zoals provocaties of bedreigingen, vormen/gevolgen van eerherstel zoals moord, doodslag of vermissingen en tot slot zijn er rode vlaggen die verwijzen naar sociale achtergronden en culturele codes waaruit is af te leiden in welke mate individuen afhankelijk zijn van hun gemeenschap. Het LEC EGG kan op deze vlaggen zoeken in de elektronische systemen en op die manier een beeld krijgen van het aantal en soort eerzaken. Vervolgens wordt een schifting gemaakt tussen zaken die mogelijk betrekking hebben op een eerkwestie en zaken die dat niet hebben. In de eenheden zijn er gemiddeld 3000 zaken per jaar die mogelijk iets met eer te maken hebben, bij het LEC EGG worden jaarlijks zo'n 500 zaken behandeld.²⁶

Bij de zaken waarin mogelijk een eermotief een rol speelt wordt een checklist ingevuld door de politie. De checklist is een itemlijst met open vragen, waarmee informatie wordt verzameld over onder andere de aard van het probleem en de achtergronden van alle betrokkenen. In **bijlage B** is een voorbeeld opgenomen van een checklist. Op basis van de checklist wordt een plan van aanpak gemaakt, dit kan met ondersteuning van het LEC EGG. Bij het opstellen van het plan van aanpak kan een externe-deskundige worden opgeroepen die kennis heeft van de taal en van de cultuur waarin het probleem zich afspeelt.

De eerste twee stappen worden uitgevoerd door lokale politie-eenheden. Voor de behandeling van een complexe zaak kan door de lokale politie-eenheden een beroep worden gedaan op ondersteuning van het LEC EGG.²⁷

Op basis van de rode vlaggen en de ingevulde checklist kan worden nagegaan hoeveel zaken het LEC EGG elk jaar behandelt. In 2015 kwamen bij het LEC EGG 452 zaken binnen waarbij werd vermoed dat sprake was van een eermotief. Deze zaken zijn conform de LEC EGG methode behandeld.

²³ *Werkplan 2013-2014 Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld*, Den Haag: Drukkerij Zwaan 2012.

²⁴ Interview W. Timmer in **bijlage H**.

²⁵ Aanwijzing huiselijk geweld en eengerelateerd geweld (2010A010).

²⁶ Interview W. Timmer in **bijlage H**.

²⁷ J. Jansen, *De kleuren van de kameleon: Een verkennend onderzoek naar de betrokkenheid van politieambtenaren bij eerconflicten*, Den Haag: Boom Lemma uitgevers 2013.

Aantal zaken bij het LEC EGG²⁸

Aantal zaken	2012	2013	2014	2015
	492	506	406	452

Een zaak waarbij eer een rol speelt kan in vele vormen voorkomen. Het LEC EGG behandelt hierdoor een diversiteit aan zaken. Om inzicht te krijgen in de problematiek die speelt in een eerzaak is het belangrijk om verschillende aspecten van die zaken te kennen. Vaak zijn er meerdere problemen dan wel strafbare feiten aan de orde. Het kan bijvoorbeeld in een zaak gaan om zowel bedreiging als mishandeling. In de onderstaande tabel is uitgegaan van het zwaarste feit.

Categorieën van de behandelde zaken door het LEC EGG²⁹

Categorie	2012	%	2013	%	2014	%	2015	%
Bedreiging	270	55%	307	61%	264	57%	214	47%
Mishandeling	146	30%	125	25%	119	26%	153	34%
Poging moord/doodslag	9	2%	12	2%	6	1%	11	2%
Moord/doodslag	13	3%	17	3%	14	3%	9	2%
Zelfdoding	2	0%	3	1%	3	1%	2	0%
Ontvoering	9	2%	5	1%	11	2%	1	0%
Wederrechtelijke vrijheidsbeneming	6	1%	6	1%	-		8	2%
Dwang	-		-		-		17	4%
Seksueel misbruik	12	2%	5	1%	10	2%	7	2%
Verkrachting	13	3%	10	2%	14	3%	11	2%
Vermissing	7	1%	5	1%	2	0%	2	0%
Overig	5	1%	11	2%	17	4%	17	4%
Totaal	492	100%	506	100%	406	100%	452	100%

Zoals eerder al werd aangegeven komt eer gerelateerd geweld voor in diverse culturen. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de etnische achtergrond waarin de eerzaken die door het LEC EGG zijn behandeld zich hebben afgespeeld.

²⁸ W. Timmer, *Terugblik op 2015, jaarverslag van het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld*, Den Haag: Drukkerij Zwaan, 2016.

²⁹ W. Timmer, *Terugblik op 2015, jaarverslag van het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld*, Den Haag: Drukkerij Zwaan, 2016.

Etniciteit van de behandelde zaken door het LEC EGG³⁰

Etniciteit	2012	%	2013	%	2014	%	2015	%
Turks	156	32%	132	26%	141	31%	107	24%
Turks-Koerdisch	25	5%	22	4%	20	4%	12	3%
Marokkaans	93	19%	83	16%	83	18%	89	20%
Irakees	56	11%	51	10%	43	9%	53	12%
Irakees-Koerdisch	19	4%	34	7%	21	5%	16	4%
Afghaans	49	10%	60	12%	33	7%	43	10%
Pakistaans	12	2%	17	3%	13	3%	16	4%
Iraneees	11	2%	17	3%	12	3%	10	2%
Iraneees-Koerdisch	3	1%	1	0%	1	0%	-	
Egyptisch	6	1%	7	1%	14	3%	11	2%
Joegoslavisch	4	1%	4	1%	3	1%	-	
Somalisch	11	2%	13	3%	15	3%	13	3%
Syrisch	6	1%	5	1%	5	1%	19	4%
Syrisch-Koerdisch	4	1%	-		2	0%	2	0%
Surinaams	1	0%	4	1%	2	0%	2	0%
Surinaams-Hindoestaans	1	0%	6	1%	3	1%	7	2%
Overig	35	7%	50	10%	49	11%	52	12%
Totaal	492	100%	506	100%	406	100%	452	100%

2.5 Samenvatting hoofdstuk 2

In dit hoofdstuk zijn de diverse taken van het LEC EGG beschreven. Het LEC EGG heeft diverse taken om haar missie uit te voeren. De primaire taak van het LEC EGG is de ondersteuning van lokale politie eenheden (en andere instanties) bij de aanpak van eierzaken. Als een eerzaak zich voordoet is het politieteam waar de zaak speelt verantwoordelijk voor de zaak. De politie maakt een inschatting van de dreiging en legt contacten met (hulpverlenings)instanties. Het kan hiervoor de expertise van het LEC EGG inschakelen. Het LEC EGG kan ondersteuning bieden maar neemt nooit een zaak over. Het LEC EGG streeft naar een eenduidige aanpak bij eierzaken. Om dit te bewerkstelligen is de methode LEC EGG ontwikkeld. Door deze methode kunnen zaken op dezelfde manier worden aangepakt en kan het LEC EGG een beeld krijgen van het aantal en soort eierzaken die spelen.

³⁰ W. Timmer, *Terugblik op 2015, jaarverslag van het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld*, Den Haag: Drukkerij Zwaan, 2016.

Hoofdstuk 3 Wettelijk kader informatie uitwisseling

In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk wordt beschreven wat de connectie is tussen de werkzaamheden van het LEC EGG/politie en de privacywetgeving en wordt uitgelegd wat wordt verstaan onder het begrip 'privacy'. In paragraaf 3.2 wordt uitgelegd wat grondrechten zijn en hoe hier inbreuk op gemaakt kan worden. In paragraaf 3.3 worden internationale (grond)rechten besproken die betrekking hebben op de privacy en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. In paragraaf 3.4 worden bepalingen beschreven uit de nationale Grondwet. In paragraaf 3.5 wordt aandacht besteed aan de Wbp en wordt uitgelegd wanneer informatie uitwisseling onder deze wet valt. In paragraaf 3.6 uitgebreid aandacht besteed aan de Wpg. In deze paragraaf wordt uitgelegd wanneer de Wpg van toepassing is en wat wordt verstaan onder doelbinding, autorisatie en geheimhouding. Vervolgens wordt besproken voor welke doelen politiegegevens kunnen worden verwerkt en wanneer politiegegevens mogen worden verstrekt. Tot slot wordt aandacht besteed aan structurele en incidentele verstrekking van politiegegevens. Aan dit eind van dit hoofdstuk wordt een korte opsomming gegeven van de van belang zijnde artikelen voor het verstrekken van politiegegevens en wordt van instanties die kunnen worden ingeschakeld bij een eenzaak aangegeven hoe het wettelijk kader is voor het verstrekken van politiegegevens.

3.1 Privacy

De informatie die de politie in eenzaken krijgt over slachtoffer(s), dader(s) of betrokkenen is vaak zeer gevoelig en betreft privacygevoelige informatie. Onder privacy wordt verstaan: *'Persoonlijke vrijheid, het ongehinderd alleen, in eigen kring of met een partner ergens kunnen vertoeven, gelegenheid om zich af te zonderen, om storende invloeden van de buitenwereld te ontgaan'* en *'bij aanspraak van individuen, groepen of instellingen zelf uit te maken wanneer, hoe en tot welke hoogte informatie over hen wordt medegedeeld'*.³¹

Privacy is een ruim begrip. Het gaat om bescherming van persoonsgegevens, de bescherming van het eigen lichaam, de eigen woning, bescherming van familie- en gezinsleven en het recht om via brief, telefoon en e-mail vertrouwelijk te kunnen communiceren. Privacy betekent dat iemand dingen kan doen zonder dat de buitenwereld daar weet van heeft of inbreuk op maakt. Het recht op privacy wordt in verschillende nationale en internationale wetgeving gegarandeerd. Internationaal wordt het recht op privacy onder andere geregeld in artikel 8 EVRM en artikel 17 IVBPR. Nationaal is het privacy recht neergelegd in artikel 10 t/m 13 van de Grondwet. De verwerking van persoonsgegevens is een onderdeel van het recht op privacy. Dit onderdeel wordt nader geregeld in onder andere de Wbp en de Wpg. De Wbp en de Wpg zorgen ervoor dat informatie over personen niet zomaar kan worden uitgewisseld.

3.2 Inbreuk op grondrechten

Grondrechten zijn rechten van burgers om zonder bemoeienis van de overheid te kunnen leven.³² Op nationaal niveau zijn grondrechten geregeld in de Grondwet, daarnaast bevat

³¹ <http://www.woorden-boek.nl/woord/privacy>

³² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/grondwet-en-statuu/inhoud/grondwet>

ook het EVRM een aantal grondrechten. Het EVRM is een internationaal verdrag. Internationale verdragen hebben, nadat ze bekend zijn gemaakt, verbindende kracht.³³

Grondrechten zijn fundamentele rechten en de overheid mag hier niet zomaar een inbreuk op maken. Inbreuk op een grondrecht mag alleen als dit bij de wet is voorzien. Uit het artikel waarin het grondrecht staat moet blijken dat het grondrecht beperkt mag worden. In de grondrechtsbepaling staat dan door wie het grondrecht beperkt mag worden. In sommige gevallen staat in dit artikel ook met welk doel het grondrecht beperkt mag worden. Is dit het geval dan mag men het grondrecht niet beperken voor een ander doel.³⁴

3.3 Internationale regelgeving

Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer wordt in diverse internationale verdragen gewaarborgd. In bijvoorbeeld het EVRM en het IVBPR worden regels gesteld over inmenging in iemands privéleven.

3.3.1 EVRM

Het EVRM is een Europees verdrag waarin mensen- en burgerrechten van alle inwoners, van de landen die het verdrag hebben ondertekend, zijn geregeld. Nederland is een van de aangesloten landen. In Nederland heeft het EVRM directe werking. Directe werking wil zeggen dat een internationale bepaling niet eerst hoeft te worden omgezet naar nationaal recht, maar direct toepasbaar is. Op het moment dat een verdrag bekend gemaakt is heeft het verbindende kracht, en zijn alle nationale organen verplicht om passende maatregelen te nemen om de nakoming van de verdragsregels in Nederland te verzekeren.³⁵

In artikel 8 lid 1 EVRM staat beschreven dat een ieder recht heeft op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.³⁶ De bepaling uit het verdrag gaat voor op de nationale wetgeving.³⁷ Burgers kunnen direct een beroep doen op een internationale bepaling. In Nederland heeft het EVRM een belangrijke functie. Dit komt omdat het in Nederland niet is toegestaan om wetten in formele zin te toetsen aan de Grondwet. Als een Nederlandse wet bijvoorbeeld in strijd is met het grondrecht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, dan is het niet mogelijk een beroep te doen op artikel 10 Gw, maar wel op artikel 8 EVRM.

Als burgers denken dat hun rechten uit het EVRM door de overheid worden geschaad, dan kunnen ze een procedure aanspannen bij het EHRM wat zetel heeft in Straatsburg.³⁸ Het EHRM is de rechterlijke instantie van het EVRM en buigt zich over alle kwesties met betrekking tot de interpretatie en de toepassing van het hele EVRM en de daarbij behorende protocollen.³⁹ Burgers kunnen zich alleen wenden tot het Hof als alle nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput. Dit betekent dat een klager eerst in eigen land bij alle daarvoor in aanmerking komende rechterlijke instanties nul op het rekest moet hebben gekregen.⁴⁰

³³ Artikel 93 van de Grondwet

³⁴ Onderzoeksplan cameratoezicht winkelhart Etten-Leur, J. van 't Westende, P. Langen en Y. Verspeek, 2015.

³⁵ Artikel 26 van het Verdrag van Wenen

³⁶ Artikel 8, eerste lid, van het EVRM

³⁷ Artikel 93 juncto artikel 94 van de Grondwet

³⁸ Artikel 19 van het EVRM

³⁹ Artikel 32, eerste lid, van het EVRM

⁴⁰ J.W.P. Verheugt, *Inleiding in het Nederlandse recht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2011.

Artikel 8 EVRM stelt de eis dat inbreuk op de privacy alleen is toegestaan zolang dit 'bij wet' is voorzien en als dit noodzakelijk is in een democratische samenleving voor de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.⁴¹ In een verdrag worden met 'bij de wet' diverse regelingen bedoeld zoals; een wet in materiële zin, een beleidsregel of een in de jurisprudentie gevormde regel. Deze wet of regel moet voor de burger toegankelijk zijn en zo precies omschreven zijn dat de burger zijn gedrag ernaar kan aanpassen.⁴²

3.3.2 IVBPR

Het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten is een verdrag dat is ingevoerd door de Verenigde Naties. Nederland ratificeerde dit VN-verdrag in 1969. In artikel 17 IVBPR staat dat niemand mag worden onderworpen aan willekeurige of onwettige inmenging in zijn privé leven, zijn gezinsleven, zijn huis en zijn briefwisseling, noch aan onwettige aantasting van zijn eer of goede naam.⁴³ In lid 2 is opgenomen dat een ieder recht heeft op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.⁴⁴

3.3.3 Verdrag inzake de rechten van het kind

Op 20 november 1989 werd het Kinderrechtenverdrag door de Verenigde Naties aangenomen. Nederland heeft zich in 1995 aangesloten bij dit verdrag. In dit verdrag is opgenomen dat bij alle maatregelen die kinderen aangaan, het belang van het kind voorop moet staan.⁴⁵ Ook bij het delen of niet delen van informatie moet aan het belang van het kind worden gedacht.

3.4 De Grondwet

Informatie uitwisseling kan inbreuk maken op de privacy van burgers. Nationaal is dit neergelegd in artikel 10 van de Grondwet. Volgens lid 1 van dit artikel heeft een ieder, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.⁴⁶ Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer heeft betrekking op de vrijheidssfeer van de burger en is een direct werkend recht. Het wil zeggen dat een burger recht heeft op privacy. In de Memorie van Toelichting van de Grondwet worden de termen 'privacy' en 'persoonlijke levenssfeer' omschreven als 'het gebied waarbinnen elk individu vrij is en geen inmenging van anderen behoeft te dulden'.⁴⁷

Het grondrecht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer uit artikel 10 lid 1 Gw is een klassiek grondrecht. Een klassiek grondrecht waarborgt de vrijheden van burgers die de overheid moet respecteren, waardoor voor de burger een staatsvrije sfeer wordt gewaarborgd.⁴⁸ Het recht op eerbiediging van een persoonlijke levenssfeer heeft hierdoor allereerst een verticale werking. Dit houdt in dat het toeziet op de relatie tussen overheid en burger. Later is in de rechtspraak bepaald dat eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

⁴¹ Artikel 8, tweede lid, van het EVRM

⁴² *Kamerstukken II* 1997/98, 25892, 3, p. 8.

⁴³ Artikel 17, eerste lid, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

⁴⁴ Artikel 17, tweede lid, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

⁴⁵ Artikel 3 van het Verdrag Inzake de rechten van het Kind

⁴⁶ Artikel 10, eerste lid, van de Grondwet

⁴⁷ *Kamerstukken II* 1975/76, 13872, 3, p. 34.

⁴⁸ Y.M. Visscher, *Praktisch staatsrecht*, Groningen: Noordhoff Uitgevers 2011.

ook een horizontale werking heeft.⁴⁹ De horizontale werking is het recht tussen burgers onderling en houdt in dat ook burgers elkaars grondrechten moeten respecteren.

In artikel 10 Gw staat dat 'bij of krachtens de wet' beperkingen gesteld mogen worden aan het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Dit duidt erop dat de formele wetgever dit recht kan beperken maar dit ook kan delegeren naar een lagere overheid. In lid 2 van bovengenoemd artikel is opgenomen dat de wet regels stelt ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens.⁵⁰ Voor politieambtenaren is hier uitvoering aan gegeven in de Wpg.

3.5 Wet bescherming persoonsgegevens

Op 1 september 2001 is de Wet bescherming persoonsgegevens inwerking getreden.⁵¹ De Wbp is een Nederlandse regeling en is gebaseerd op een Europese privacyrichtlijn over de bescherming van persoonsgegevens.⁵² Tevens is de Wbp een uitwerking van artikel 10 lid 2 en lid 3 Gw.⁵³ De Wbp stelt vooral regels over het verwerken van persoonsgegevens⁵⁴.

In de Wbp staat opgenomen welke rechten een persoon heeft van wie gegevens worden gebruikt. Ook staan in de Wbp regels voor bedrijven en instellingen die deze persoonsgegevens willen gebruiken:

- ◆ Een organisatie mag alleen persoonsgegevens verzamelen als daar een goede reden voor is;⁵⁵
- ◆ Er mogen niet meer gegevens worden verwerkt dan strikt noodzakelijk is voor het uiteindelijke doel;⁵⁶
- ◆ De gegevens mogen niet worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor ze zijn verzameld;⁵⁷
- ◆ De betrokkene moet worden geïnformeerd over wat de organisatie met de gegevens gaat doen;⁵⁸
- ◆ De persoonsgegevens mogen niet langer worden bewaard dan nodig is.⁵⁹

Er zijn veel verschillende organisaties die allemaal andere belangen hebben en in hun belang met informatie uitwisseling en persoonsgegevens om willen gaan. Daarom biedt de Wbp ruimte voor aanvullende regels in beroepsspecifieke bepalingen. Zo staan in de Wet politiegegevens aanvullende regels omtrent de verwerking van persoonsgegevens door onder andere politieambtenaren.

Gaat het om verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de uitvoering van de politietaak, zoals bedoeld in artikel 3 en 4 van de Politiewet 2012 dan is de Wbp niet van toepassing, maar geldt de Wpg.⁶⁰ De wetgever heeft gekozen voor deze specifieke wet voor de politie omdat:

⁴⁹ HR 9 januari 1987, ECLI:NL:PHR:1987:AG5500.

⁵⁰ Artikel 10, tweede lid, van de Grondwet

⁵¹ *Stb.* 2001, 337.

⁵² Richtlijn 1995/46/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens

⁵³ *Kamerstukken II* 1997/98, 25892, 3, p. 7.

⁵⁴ Artikel 1 sub a en b van de Wet bescherming persoonsgegevens

⁵⁵ Artikel 7 van de Wet bescherming persoonsgegevens

⁵⁶ Artikel 8 sub b t/m sub f van de Wet bescherming persoonsgegevens

⁵⁷ Artikel 9 en 11 van de Wet bescherming persoonsgegevens

⁵⁸ Artikel 33 en 34 van de Wet bescherming persoonsgegevens

⁵⁹ Artikel 10 van de Wet bescherming persoonsgegevens

⁶⁰ Artikel 2, tweede lid, sub c van de Wet bescherming persoonsgegevens

- ◆ De politie vanwege haar taak vaak gegevens van personen verzamelt zonder medeweten of toestemming van die persoon;
- ◆ Waarheidsvinding het risico met zich meebrengt dat politiegegevens onjuist, zeer gevoelig of onvolledig zijn;
- ◆ De politie een bijzondere rol in de maatschappij heeft in verhouding tussen overheid en burger.

Niet alle persoonsgegevens die de politie verzamelt zijn nodig voor de uitoefening van de politietaak. De politie heeft ook toezichthoudende taken waarbij persoonsgegevens worden verzameld. Voor de verwerking van deze gegevens is de Wbp wel van toepassing.

Dit onderzoek richt zich op de informatie uitwisseling op lokaal niveau door de politie. De taken van de politie komen voort uit de algemene politietaak, waarop de Wpg van toepassing is. Om deze reden wordt in dit onderzoek niet verder ingegaan op de Wbp.

3.6 Wet politiegegevens

De politie moet op een doelmatige en doeltreffende wijze zorgdragen voor de handhaving van de rechtsorde. Om dit op een goede manier te doen is het nodig dat gegevens worden vastgelegd, verwerkt, verstrekt en ter beschikking worden gesteld⁶¹. Het vastleggen en verwerken van persoonsgegevens in het belang van de politietaak is geregeld in de Wpg. De Wpg is sinds 1 januari 2008 van kracht en is opgesteld met de volgende doelen:

- ◆ Betere opsporing door meer gegevens met elkaar te delen in het hele land;
- ◆ Betere gegevens delen door zorgvuldige autorisatiebeheer en gegevens beschikbaar te stellen;
- ◆ Meer lokale samenwerking en politiegegevens delen met publieke en particuliere organisaties omdat ook zij een taak hebben bij de integrale veiligheidsaanpak;
- ◆ Privacy waarborgen van personen over wie gegevens worden vastgelegd;
- ◆ Internationale informatieverstrekking stimuleren om criminaliteit te bestrijden.

De Wpg heeft betrekking op alle politiegegevens over een natuurlijk persoon die in het kader van de uitoefening van de politietaak worden verwerkt. Dit kunnen verschillende gegevens zijn zoals; gegevens van een verdachte, slachtoffer of getuige in een strafzaak, gegevens over een burenruzie of verstoring van de openbare orde. Het vastleggen van bijvoorbeeld hun naam, adres, burgerservicenummer of kenteken valt onder de Wpg. Door het vastleggen van deze gegevens wordt een inbreuk gemaakt op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van deze personen. In de Wpg wordt rekening gehouden met de bescherming van de privacy van de burger maar ook met het belang van de rechtshandhaving door de politie.⁶²

3.6.1 Taak van de politie

De Wpg is van toepassing als de politie bezig is met het uitvoeren van de politietaak. De taak van de politie wordt beschreven in artikel 3 Politiewet 2012. Deze luidt: *‘De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven’*.⁶³

⁶¹ Artikel 1 sub c, d en e van de Wet politiegegevens

⁶² Kamerstukken II 2005/06, 30327, 3, p. 1.

⁶³ Artikel 3 van de Politiewet 2012

De taak van de politie is ruim omschreven en uit de wet blijkt niet duidelijk in hoeverre inbreuken op rechten van burgers mogen worden gemaakt. Inbreuken op grondwettelijke en verdragsrechtelijke fundamentele rechten van burgers zijn niet toegestaan, tenzij de Grondwet of een verdrag erin voorziet dat het fundamentele recht beperkt kan worden. De Grondwet voorziet in een beperking van de eerbiediging en bescherming van de persoonlijke levenssfeer, dit moet dan wel in een wet in formele zin worden geregeld. Tevens moet de inbreuk voldoende kenbaar en voorzienbaar zijn voor de burger. De Hoge Raad heeft in een uitspraak uit 1995 besloten dat een beperkte inbreuk gebaseerd kan worden op artikel 3 Politiewet.⁶⁴

De politietaak is grofweg onder te verdelen in twee taken:

- ◆ Zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde.
- ◆ Hulp verlenen aan hen die deze behoeven.

Met de rechtsorde wordt bedoeld '*maatschappelijke orde die op het recht is gebaseerd*'.⁶⁵ In een samenleving zijn regels nodig om 'normaal' te kunnen leven en om onrust te voorkomen. De burger moet weten wat zijn rechten en plichten zijn in de samenleving. Hierin spelen geschreven en ongeschreven regels een rol. Binnen het maatschappelijk leven in de samenleving moet de politie haar taak vervullen, ofwel de rechtsorde handhaven. Onder het handhaven van de rechtsorde wordt verstaan '*de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en de handhaving van de openbare orde*'.⁶⁶

Artikel 3 Politiewet schrijft ook voor dat de politie hulp moet verlenen aan hen die deze behoeven. De politie is niet de enige organisatie die is belast met de hulpverlening. Andere overheidsinstellingen en particuliere instellingen hebben ook een hulpverlenende taak en zijn meestal gespecialiseerd in bepaalde vormen van hulpverlening. Doordat de politie de enige instantie is die 24/7 beschikbaar is, komen veel hulpvragen in eerste instantie terecht bij de politie. De politie kan niet elke vraag om hulp beantwoorden, omdat daarvoor niet alle kennis en middelen voorhanden zijn. De politie hoeft ook niet elke hulpvraag op te lossen, als het maar zorgt dat de persoon geholpen wordt. Hierbij is het belangrijk dat de persoon goed wordt opgevangen en worden doorverwezen naar de juiste instantie. Bij de doorverwijzing is het van belang dat de juiste informatie over de persoon wordt gecommuniceerd naar de hulpverleningsinstantie, zodat zij met de hulpvraag aan de slag kunnen.

3.6.2 Opzet van de Wet politiegegevens

De Wpg heeft als doel de omgang met politiegegevens zo te regelen dat de politie haar taken goed kan uitoefenen. De politie kan haar taak in bepaalde gevallen alleen goed uitvoeren als zij toegang heeft tot persoonlijke gegevens van de burger, zonder dat burgers dit weten of hiervoor toestemming hebben gegeven. De gegevensverwerking is dus noodzakelijk maar ook zeer privacygevoelig, hierdoor moet de wet duidelijke grenzen stellen aan de bevoegdheden van de politie. Deze grenzen bewaken een zorgvuldige omgang met politiegegevens. In de wet komt de zorgvuldigheid tot uiting door doelbinding, autorisaties en geheimhouding.

⁶⁴ HR 19 december 1995, ECLI:NL:HR:1995:ZD0328.

⁶⁵ <http://www.encyclo.nl/begrip/rechtsorde>

⁶⁶ Rb. Den Haag 20 september 2001, ECLI:NL:RBSGR:2001:AD5090.

3.6.2.1 Doelbinding

De Wpg heeft als uitgangspunt dat het verwerken van politiegegevens alleen is toegestaan voor een bepaald doel dat duidelijk is omschreven in de wet.⁶⁷ De verwerking moet rechtmatig, toereikend, terzake dienend en niet bovenmatig zijn.⁶⁸ Tevens moet de verwerking in redelijke verhouding staan tot dit doel.

In artikel 8 t/m 13 Wpg worden verschillende doelen beschreven waarvoor politiegegevens kunnen worden verwerkt. Per doel wordt aangegeven wanneer informatie mag worden uitgewisseld. Als stelregel kan worden aangenomen dat een verdergaande inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van burgers is toegestaan, naarmate het doel zwaarder is. Voor het bestrijden van zware criminaliteit mag meer met de beschikbare politiegegevens worden gedaan, dan als het gaat om bijvoorbeeld een winkeldiefstal.

3.6.2.2 Autorisaties

Politieambtenaren hebben alleen toegang tot de gegevens als ze daarvoor geautoriseerd zijn.⁶⁹ De ‘verantwoordelijke’ moet een stelsel ontwikkelen waardoor duidelijk is welke politieambtenaren toegang hebben tot welke gegevens. Bij de politie is de verantwoordelijke de korpschef.⁷⁰ De korpschef doet dit niet zelf maar heeft dit gemandateerd naar de politiefchef in de eenheid.⁷¹ Bij dit stelsel wordt uitgegaan van het feit dat de toegang beperkter is naarmate de gegevens gevoeliger zijn en dat een ruimere toegang mogelijk is voor minder gevoelige zaken. Zo zijn bijvoorbeeld alle politieambtenaren geautoriseerd om gegevens over de basispolitiezorg in te zien en te verwerken.

3.6.2.3 Geheimhouding

De politieambtenaar en de persoon aan wie politiegegevens ter beschikking zijn gesteld zijn verplicht tot geheimhouding. Deze geheimhouding geldt niet als de wet bepaalt dat de gegevens aan anderen mogen worden doorgegeven.⁷² De geheimhoudingsplicht geldt ook voor burgers en moet ervoor zorgen dat privacygevoelige informatie niet zomaar bij iedereen terechtkomt.

3.6.3 De verwerking van politiegegevens

Politiegegevens kunnen door de geautoriseerde ambtenaren voor verschillende doelen worden verwerkt.

- ◆ De uitvoering van de dagelijkse politietaak;
- ◆ Gerichte verwerking van persoonsgegevens voor een onderzoek;
- ◆ Inzicht in de betrokkenheid van personen bij bepaalde ernstige bedreigingen van de rechtsorde.

3.6.3.1 Uitvoering van de dagelijkse politietaak

Voor de verwerking van politiegegevens voor de ‘dagelijkse politietaak’, dit zijn gegevens voor de basispolitiezorg, geldt artikel 8 Wpg. Basispolitiezorg is politiewerk dat niet onder een specialisme valt. Dit kunnen werkzaamheden zijn als het afhandelen van incidenten, opnemen van aangiften, verlenen van hulp, eerste opvang van slachtoffers en getuigen en

⁶⁷ Artikel 3 van de Wet politiegegevens

⁶⁸ *Kamerstukken II* 2010/11, 32554, 3, p. 11.

⁶⁹ Artikel 6 van de Wet politiegegevens

⁷⁰ Artikel 1 sub f onder 4 van de Wet politiegegevens cq artikel 27 van de Politiewet 2012

⁷¹ Mandaatbesluit politie november 2015.

⁷² Artikel 7 van de Wet politiegegevens

eenvoudig researchwerk.⁷³ Dit zijn relatief eenvoudige zaken waarbij geen intensief (opsporings)onderzoek nodig is.

De persoonlijke gegevens van burgers die de politie verwerkt in het kader van de basispolitiezorg, mogen binnen het eerste jaar onbeperkt worden verwerkt.⁷⁴ De opgeslagen gegevens mogen binnen dat jaar worden geraadpleegd, geanalyseerd en met elkaar in verband worden gebracht. Op deze manier kan de politie bijvoorbeeld nagaan of een persoon al eerder in aanraking is geweest met de politie. Na het eerste jaar zijn de betreffende gegevens niet langer meer vrij toegankelijk. Als het noodzakelijk is voor de uitoefening van de politietaken zijn de gegevens nog wel op bepaalde manieren te raadplegen. Dit kan door te zoeken op een bepaald kenmerk of door het zoeken naar onderlinge verbanden tussen gegevens.⁷⁵ Na het vijfde jaar worden de politiegegevens verwijderd (afgezonderd) en bewaard voor afhandeling van klachten en verantwoording van verrichtingen. Eventueel zijn ze nog toegankelijk voor bijzondere gevallen, dit zijn gevallen waarin de gegevens nodig zijn voor een gericht politieonderzoek. Hiervoor is toestemming nodig van het bevoegde gezag.⁷⁶ Een schema over de verwerkingstermijn o.g.v. artikel 8 Wpg is opgenomen in **bijlage C**.

3.6.3.2 Gerichte verwerking van persoonsgegevens voor een onderzoek

Artikel 9 Wpg regelt de gerichte verwerking van persoonsgegevens in het kader van een onderzoek. Het moet gaan om een gericht onderzoek met het oog op de handhaving van de rechtsorde.⁷⁷ Bij gerichte gegevensverwerking gaat het om grootschalig of gestructureerd zoeken en analyseren van persoonsgegevens, in bijvoorbeeld een opsporingsonderzoek of een onderzoek naar ernstige overlast in bepaalde delen van de stad. Er mag worden gezocht naar gegevens van alle personen die mogelijk bij de gebeurtenis betrokken zijn, dus niet alleen naar gegevens van verdachten maar ook naar getuigen en slachtoffers mag gezocht worden.

De gegevens moeten worden verwijderd zodra ze niet meer nodig zijn voor het onderzoek. Dit is het geval als een rechter een onherroepelijke uitspraak heeft gedaan of de zaak is verjaard. De gegevens kunnen nog een half jaar bewaard blijven voor een ander onderzoek. Vervolgens worden de gegevens verwijderd (afgezonderd) en bewaard voor afhandeling van klachten en verantwoording van verrichtingen.⁷⁸ Een schema over de verwerkingstermijn o.g.v. artikel 9 Wpg is opgenomen in **bijlage D**. Voor de hulpverlenende taak van de politie is deze verwerking van politiegegevens niet mogelijk.

3.6.3.3 Inzicht in de betrokkenheid van personen bij bepaalde ernstige bedreigingen van de rechtsorde

Een ander doel om politiegegevens te verwerken is het gericht zoeken naar persoonsgegevens om inzicht te krijgen in de betrokkenheid van bepaalde personen bij ernstige strafbare feiten of bij handelingen die een ernstige schending van de openbare orde

⁷³ <https://thesaurus.politieacademie.nl/Thesaurus/Term/584>

⁷⁴ Artikel 8, eerste lid, van de Wet politiegegevens

⁷⁵ Artikel 8, tweede en derde lid, van de Wet politiegegevens

⁷⁶ Artikel 14, eerste en derde lid, van de Wet politiegegevens

⁷⁷ Artikel 9, eerste lid, van de Wet politiegegevens

⁷⁸ Artikel 14, eerste lid, van de Wet politiegegevens

vormen.⁷⁹ Als de politie gebruikt maakt van dit doel, is het vooral bezig met het versterken van de informatiepositie. Dit gebeurt meestal door gespecialiseerde eenheden.

De gegevens worden uiterlijk vijf jaar na het laatste moment van verwerking verwijderd (afgezonderd) en bewaard voor klachtenafhandeling en verantwoording van verrichtingen.⁸⁰ Voor de hulpverlenende taak van de politie is deze verwerking van politiegegevens niet mogelijk.

3.6.4 De verstrekking van politiegegevens aan derden

Voor de uitoefening van haar taak verstrekt de politie regelmatig politiegegevens aan derden. Op grond van artikel 16 Wpg kunnen gegevens verstrekt worden aan opsporingsambtenaren of gezagsdragers. Deze verstrekking behoort tot de politietaak en er zijn niet veel regels, behalve dat er een doel moet zijn voor de verstrekking. Meer regels zijn er voor de verstrekking van politiegegevens aan instellingen en personen die belast zijn met andere taken dan de politie zoals; Bureau Jeugdzorg, het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en de Raad van de Kinderbescherming.

De wet maakt onderscheid tussen structurele verstrekkingen en incidentele verstrekkingen.

3.6.4.1 Structurele verstrekking

Op grond van artikel 18 Wpg is de verstrekking van politiegegevens alleen mogelijk aan personen of instanties die daartoe in de wet of een AMvB zijn aangewezen,⁸¹ deze AMvB is het Besluit politiegegevens. Dit moeten personen of instanties zijn die voor de goede uitvoering van hun taak structureel bepaalde politiegegevens nodig hebben. Tevens moet het gaan om personen en instanties die een landelijke taak hebben. Een landelijke taak wil zeggen dat zij overal in Nederland dezelfde taken vervullen.⁸²

In het Bpg staat aan welke personen en instanties structureel politiegegevens mogen worden verstrekt.⁸³ Dit zijn onder andere:

- ◆ Raad voor de Kinderbescherming;
- ◆ Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen;
- ◆ Stichting slachtofferhulp;
- ◆ Bureau HALT;
- ◆ Reclassering Nederland;
- ◆ Veilig Thuis (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling)
- ◆ Stichting processen-verbaal;
- ◆ Waarborgfonds motorrijtuigen.

Voor de structurele gegevensuitwisseling moet een zwaarwegend algemeen belang zijn. Met het begrip zwaarwegend algemeen belang wordt bedoeld *'het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van een land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen'*.⁸⁴ Om na te gaan of er

⁷⁹ Artikel 10 van de Wet politiegegevens

⁸⁰ Artikel 14, eerste en derde lid, van de Wet politiegegevens

⁸¹ Artikel 18, eerste lid, van de Wet politiegegevens

⁸² Kamerstukken II 2005/06, 30327, 3, p. 73.

⁸³ Artikel 4:2 van het Besluit politiegegevens

⁸⁴ Artikel 8 van het EVRM

een zwaarwegend belang is, zal een belangenafweging gemaakt moeten worden. Het belang dat gediend wordt met de verstrekking van de politiegegevens moet worden afgewogen tegen het belang van de persoonlijke levenssfeer van degene op wie de politiegegevens betrekking hebben. Bij de belangenafweging moeten ook de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit in acht worden genomen. Dit houdt in dat gegevens die minder ingrijpend zijn voor de persoonlijke levenssfeer eerder mogen worden verstrekt, dan gegevens die meer ingrijpend zijn voor de persoonlijke levenssfeer.

3.6.4.2 Incidentele verstrekking

Gaat het om incidentele verstrekking, dan kan de korpschef in overeenstemming met het bevoegde gezag besluiten tot verstrekking van politiegegevens aan derden.⁸⁵ De korpschef doet dit niet zelf maar heeft dit gemandateerd naar de politiefchef in de eenheid.⁸⁶ Hieraan zitten wel bepaalde voorwaarden. Incidentele verstrekking mag alleen voor de volgende doeleinden:

- ◆ Het voorkomen en opsporen van strafbare feiten;
- ◆ Het handhaven van de openbare orde;
- ◆ Het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven;
- ◆ Het uitoefenen van toezicht op het naleven van regelgeving.

Deze doeleinden komen overeen met de omschrijving van de politietaken.⁸⁷ Echter de interpretatie van de doeleinden is niet beperkt tot de taken van de politie. Bij verstrekking op grond van artikel 19 Wpg kan gedacht worden aan de verstrekking van gegevens over een kind dat slachtoffer is van mishandeling aan het schoolbestuur of de leerkracht ten behoeve van het verlenen van hulp aan het betreffende kind. Ook kan op grond van dit artikel door de politie overleg worden gevoerd met een huisarts als men een vermoeden heeft van huiselijk geweld of mishandelingen.⁸⁸

Artikel 19 Wpg ziet toe op bijzondere gevallen. Of sprake is van een bijzonder geval is een kwestie van afweging en interpretatie. Er zal dus per geval gekeken moeten worden of de gegevens verstrekt mogen worden. Voor de verstrekking moet sprake zijn van een zwaarwegend algemeen belang. Dit wil zeggen dat de verstrekking voor de samenleving van meer dan gewone betekenis moet zijn.⁸⁹ Het belang van verstrekking moet zo zwaarwegend zijn, dat het zwaarder weegt dan het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van degene op wie de politiegegevens betrekking hebben.

Artikel 19 Wpg schrijft voor dat de verstrekking van gegevens alleen mag plaatsvinden in overeenstemming met het bevoegde gezag. Wie het bevoegde gezag is hangt af van de werkzaamheden op grond waarvan de gegevens worden verstrekt. Verricht de politie werkzaamheden ter handhaving van de openbare orde of ter hulpverlening dan staat het onder gezag van de burgemeester.⁹⁰ Verricht de politie strafrechtelijke werkzaamheden dan gebeurt dit onder leiding van de Officier van Justitie.⁹¹

⁸⁵ Artikel 19 van de Wet politiegegevens

⁸⁶ Mandaatbesluit politie november 2015

⁸⁷ Artikel 3 van de politiewet 2012

⁸⁸ *Kamerstukken II* 2005/06, 30327, 3, p. 76.

⁸⁹ *Kamerstukken II* 2003/04, 28886, 5, p. 2.

⁹⁰ Artikel 11 van de Politiewet 2012

⁹¹ Artikel 12 van de Politiewet 2012

3.7 De verschillende ketenpartners

Voor een goede aanpak van eer gerelateerd geweld moet de politie samenwerken met veel verschillende instanties. Voor veel van deze instanties geldt een ander wettelijk regiem voor het delen informatie. In het kader van dit onderzoek is een stappenplan (**bijlage K**) en een beslisboom (**bijlage L**) ontwikkeld om het wettelijk kader duidelijk in beeld te brengen en dat gebruikt kan worden als men wil nagaan op welke manier informatie gedeeld mag worden.

In deze paragraaf worden de artikelen die rechtstreeks van toepassing zijn op de informatie uitwisseling tussen de politie en de andere partijen die betrokken zijn bij eer gerelateerde zaken nog eens kort aangehaald en besproken.

3.7.1 Artikel 16 Wet politiegegevens

Op grond van artikel 16 Wpg mogen politiegegevens verstrekt worden aan:

- ◆ Buitengewoon opsporingsambtenaren⁹² als zij dit nodig hebben voor de opsporing van strafbare feiten.
- ◆ Leden van het OM als de gegevens betrekking hebben op hun gezag of zeggenschap over de politie of voor de uitvoering van de hun bij of krachtens de wet opgedragen taken.
- ◆ De burgemeester als de gegevens betrekking hebben op zijn gezag of zeggenschap over de politie of in het kader van de handhaving van de openbare orde.
- ◆ De korpschef, het College van procureurs-generaal, de Minister van Veiligheid en Justitie en de Minister van Defensie als de gegevens betrekking hebben op het verrichten van een onderzoek naar aanleiding van een klacht of als het gaat om disciplinaire bestraffing wegens het niet nakomen van verplichtingen of plichtsverzuim van een ambtenaar.⁹³

Verstrekking van politiegegevens aan deze instanties behoort tot de politietaak en er zijn niet veel regels, behalve dat sprake moet zijn van het hierboven beschreven doel van de verstrekking.

3.7.2 Artikel 17 Wet politiegegevens

Eer gerelateerd geweld houdt niet altijd op bij de grens en daarom is het in sommige gevallen noodzakelijk om internationaal gegevens te verstrekken. Dit is geregeld in artikel 17 Wpg. Op grond van artikel 17 Wpg kunnen aan de volgende instanties politiegegevens worden verstrekt:

- ◆ Instanties die worden genoemd in de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002. Op grond van artikel 17 en 62 van deze wet zijn politieambtenaren verplicht informatie die relevant is voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten door te geven aan hun korpschef. De korpschef zal deze informatie delen met de AIVD of de Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst.
- ◆ Een internationaal strafgerecht⁹⁴ of een internationaal orgaan zoals de Openbare Aanklager.⁹⁵

⁹² Artikel 142 van het Wetboek van Strafvordering

⁹³ Artikel 16 van de Wet politiegegevens

⁹⁴ Artikel 6 van de Uitvoeringswet Internationaal Strafhof

⁹⁵ Artikel 8 van de Wet houdende bepalingen verband houdende met de instelling van het Internationaal Tribunaal voor de vervolging van personen aansprakelijk voor ernstige schendingen van het internationale humanitaire recht, begaan op het grondgebied van het voormalige Joegoslavië sedert 1991

- ◆ Politieautoriteiten van andere landen. Aan deze autoriteiten kunnen gegevens verstrekt worden als de gegevens noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de politietaak in Nederland of in het betreffende land. De verstrekking moet noodzakelijk zijn voor de opsporing van een ernstig misdrijf of ter voorkoming van een ernstig gevaar voor de openbare orde.⁹⁶
- ◆ Europol als het gaat om politiegegevens die van belang zijn voor het voorkomen en bestrijden van terrorisme, de illegale handel in drugs of andere vormen van internationale georganiseerde misdaad.⁹⁷

Politiegegevens mogen alleen aan buitenlandse instanties worden verstrekt als bij de ontvangende instantie voldoende waarborgen aanwezig zijn voor een juist gebruik van de verstrekte gegevens en voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de burger. Is dat niet het geval dan mogen geen gegevens verstrekt worden, tenzij de verstrekking noodzakelijk is voor specifieke belangen of als er een dringend zwaarwegend algemeen belang is.

Bovenstaande gegevens mogen alleen worden verstrekt als de politiegegevens nodig zijn voor een goede taakuitvoering van de instantie waaraan de gegevens worden verstrekt.

3.7.3 Artikel 18 Wet politiegegevens

Op grond van artikel 18 Wpg mogen aan met name genoemde instanties, waarvan de wetgever vooraf al heeft bepaald dat er een zwaarwegend algemeen belang is, politiegegevens worden verstrekt. Deze instanties zijn genoemd in een AMvB, namelijk het Besluit politiegegevens. Dit zijn instanties die voor de goede uitvoering van hun taak structureel bepaalde politiegegevens nodig hebben.

Instanties die relevant zijn om gegevens mee uit te wisselen in geval van een eerzaak en genoemd worden in artikel 4:2 Bpg zijn onder andere:

- ◆ Veilig Thuis (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling);
- ◆ Bureau Jeugdzorg;
- ◆ Bureau HALT;
- ◆ Raad voor de Kinderbescherming;
- ◆ Benadeelden.

Hieronder wordt per instantie aangegeven welke informatie mag worden uitgewisseld en op grond van welke wettelijke basis.

3.7.3.1 Veilig Thuis (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling)

Aan het AMK mogen door de politie gegevens, die zijn verkregen door de uitvoering van de dagelijkse politietaak en die nodig zijn voor de taakuitoefening, worden verstrekt op basis van artikel 4:2 lid 1 sub i Bpg. Volgens dit artikel mogen gegevens ten behoeve van de uitvoering van taken als bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet en artikel 1.1.1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 worden verstrekt. Het AMK wordt in beide artikelen genoemd en dus mogen gegevens worden uitgewisseld.

⁹⁶ Artikel 5:1 van het Besluit politiegegevens

⁹⁷ Artikel 5:5 van het Besluit politiegegevens

3.7.3.2 Bureau Jeugdzorg

Aan Bureau Jeugdzorg mogen door de politie gegevens worden verstrekt die zijn verkregen door de uitvoering van de dagelijkse politietaak. Alleen gegevens die betrekking hebben op de taak van Bureau Jeugdzorg mogen worden verstrekt. De taken van Bureau Jeugdzorg zijn:

- ◆ Indicatiestelling;
- ◆ Uitvoering van taken van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling;
- ◆ Het nemen van jeugdbeschermingsmaatregelen;
- ◆ Jeugdreclassering.

Dat gegevens verstrekt mogen worden aan Bureau Jeugdzorg blijkt uit artikel 4:2 lid 1 sub i Bpg. Bureau Jeugdzorg is een rechtspersoon die in het bezit is van een certificaat en voert de kinderbeschermingsmaatregel en de jeugdreclassering uit.⁹⁸

3.7.3.3 Bureau HALT

Aan Bureau HALT mogen door de politie gegevens, die nodig zijn voor de alternatieve afhandeling en die verkregen zijn door de uitvoering van de dagelijkse politietaak, worden verstrekt. Dit mag op basis van artikel 4:2 lid 1 sub f Bpg. Op grond van artikel 48g Wet Justitie-subsidies kunnen HALT-bureaus worden aangewezen. Als dat het geval is mogen gegevens, ten behoeve van de alternatieve afdoening van strafbare feiten gepleegd door minderjarigen, worden verstrekt.

3.7.3.4 Raad voor de Kinderbescherming

Aan de Raad voor de Kinderbescherming mogen door de politie gegevens, die zijn verkregen door uitvoering van de dagelijkse politietaak, worden verstrekt. Deze verstrekking gebeurt vaak via Bureau Jeugdzorg. Maar er mogen ook aanvullende vragen van de Raad voor de Kinderbescherming worden beantwoord of op eigen initiatief gegevens worden verstrekt. Dit mag op basis van artikel 4:2 lid 1 sub j Bpg. Dit artikel bepaalt dat gegevens mogen worden verstrekt aan de Raad voor de Kinderbescherming, ten behoeve van de bij wet aan de Raad opgedragen taken. De taken voor de Raad voor de Kinderbescherming staan beschreven in de Jeugdwet.⁹⁹ Taken van de Raad voor de Kinderbescherming:¹⁰⁰

- ◆ Bijdragen aan de veiligheid van kinderen en het toekomstperspectief van jongeren;
- ◆ Onderzoeken en adviseren, op verzoek van de rechter, bij gezag- en omgangszaken, als ouders uit elkaar gaan en het niet eens worden over afspraken over de kinderen;
- ◆ Onderzoeken van de situatie van jongeren die met de politie in aanraking zijn gekomen en in die gevallen adviseren over een passende straf;
- ◆ Adviseren bij het afstaan en adopteren van kinderen.

3.7.3.5 Benadeelden

Aan benadeelden mogen door de politie gegevens, die zijn verkregen bij de uitvoering van de dagelijkse politietaak, worden verstrekt. Dit mag alleen als de benadeelde wil opkomen voor zijn eigen rechten, een civiele procedure wil beginnen of zijn schade wil regelen. Gegevens over derden mogen niet worden verstrekt. Op basis van artikel 4:2 lid 1 sub n Bpg mogen aan benadeelden en aan personen die in de rechten van de benadeelde treedt (bijvoorbeeld een advocaat) gegevens worden verstrekt.

⁹⁸ Artikel 1.1 van de Jeugdwet en artikel 3.4 van de Jeugdwet

⁹⁹ Artikel 3.1 van de Jeugdwet

¹⁰⁰ https://www.kinderbescherming.nl/wat_doet_de_raad/

3.7.4 Artikel 19 Wet politiegegevens

Op grond van artikel 19 Wpg kan de korpschef in bijzondere gevallen en in overeenstemming met het bevoegde gezag besluiten tot verstrekking van politiegegevens aan derden. Het bevoegde gezag is de burgemeester of de Officier van Justitie, dit ligt aan de aard van de zaak.

De korpschef mag alleen besluiten tot verstrekken van gegevens als er een zwaarwegend algemeen belang is en als de verstrekking nodig is voor een van de volgende doeleinden:

- ◆ Het voorkomen en opsporen van strafbare feiten;
- ◆ Het handhaven van de openbare orde;
- ◆ Het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven;
- ◆ Het uitoefenen van toezicht op het naleven van regelgeving.

Enkele voorbeelden van een verstrekking op basis van artikel 19 Wpg:

- ◆ Verstrekking van politiegegevens aan een slachtoffer of aan degene die de belangen van het slachtoffer behartigt met het oog op het claimen door het slachtoffer van vergoeding van diens schade. Dit kan in het geval er geen proces-verbaal is opgemaakt en de gegevens dus niet bij het OM bekend zijn. Het doel van de verstrekking is in dit geval het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven.¹⁰¹
- ◆ Verstrekking van politiegegevens over een kind dat slachtoffer is van mishandeling aan het schoolbestuur of een leerkracht ten behoeve van het verlenen van hulp aan het betreffende kind.
- ◆ Verstrekking van gegevens aan een huisarts in het geval een vermoeden bestaat dat een persoon slachtoffer is van huiselijk geweld of structurele mishandelingen.

Belangrijk bij het verstrekken van gegevens op grond van artikel 19 Wpg is dat per geval moet worden bekeken of sprake is van een bijzonder geval, of sprake is van een zwaarwegend algemeen belang en of een van de doelen genoemd in artikel 19 Wpg wordt gediend met het verstrekken van de politiegegevens.

3.8 Samenvatting hoofdstuk 3

In dit hoofdstuk is naar voren gekomen dat de privacy van burgers beschermd wordt door onder meer artikel 8 EVRM en artikel 10 Grondwet. De Wbp en de Wpg zijn uitwerkingen van artikel 10 Grondwet. Voor de lokale informatievoorziening door de politie is de Wpg belangrijk. De Wpg heeft betrekking op alle politiegegevens over een natuurlijk persoon die in het kader van de politietaak worden verwerkt. De Wpg stelt regels voor het verstrekken van informatie aan opsporingsambtenaren en gezagsdragers en aan buitenlandse opsporingsinstanties maar ook voor het verstrekken van gegevens aan derden. Derden aan wie structureel gegevens mogen worden verstrekt staan genoemd in het Bpg. Voor deze instanties heeft de wetgever bepaald dat er een zwaarwegend algemeen belang is dat gegevens mogen worden verstrekt. Gaat het om incidentele verstrekking dan kan de korpschef in overeenstemming met het bevoegde gezag besluiten tot verstrekking van politiegegevens aan derden. Incidentele verstrekking mag alleen in bijzondere gevallen en als het doel overeenkomt met de omschrijving van de politietaak. Daarnaast moet ook hier een zwaarwegend algemeen belang zijn. Politiegegevens kunnen ook worden verstrekt op basis van een convenant. Hier wordt in het volgende hoofdstuk verder op ingegaan.

¹⁰¹ Artikel 19, sub c van het Besluit politiegegevens

Hoofdstuk 4 Convenanten

In hoofdstuk 4 wordt allereerst beschreven wat een convenant is en in welke gevallen het verstandig is een convenant op te stellen. De wettelijke basis van een convenant is artikel 20 Wpg. Dit artikel wordt besproken in paragraaf 4.2. In paragraaf 4.3 wordt besproken hoe een convenant moet worden opgesteld en wat de belangrijkste onderwerpen zijn die in een convenant moeten worden opgenomen. In paragraaf 4.4 wordt aandacht besteed aan de inhoud van een convenant en wordt een volgorde benoemd die kan worden aangehouden bij het opstellen van een convenant. In de bijlage van dit hoofdstuk is een format voor een convenant opgenomen (**bijlage G**).

4.1 Wat is een convenant?

De wettelijke basis voor informatieverstrekking door de politie aan derden is de Wpg. In het bijbehorende Bpg zijn in de vierde paragraaf personen en instanties genoemd waaraan informatie mag worden verstrekt. De politie werkt echter steeds vaker samen met instanties die niet genoemd zijn in dit besluit, zoals de vrouwenopvang of het Veiligheidshuis. Deze samenwerking is noodzakelijk omdat de politie haar taken vaak niet alleen kan uitvoeren. Voorwaarde voor een goede taakuitvoering door de politie is dat de daarvoor noodzakelijke gegevens kunnen worden vastgelegd en op een efficiënte en effectieve manier verwerkt kunnen worden. Politiewerk draait veelal op het verwerken en veredelen van informatie.¹⁰²

Om een goede samenwerking te bewerkstelligen kan de politie (als er geen andere wettelijke mogelijkheden zijn tot het delen van informatie) samenwerkingsverbanden aangaan. Deze samenwerkingsverbanden worden aangegaan met instanties die dezelfde parallele belangen hebben als de politie en de behoefte bestaat aan een structurele uitwisseling van gegevens. Een samenwerkingsverband wordt een convenant genoemd. Onder een convenant wordt verstaan *‘Een schriftelijke en door partijen ondertekende overeenkomst of een samenstel van afspraken’*.¹⁰³ De partijen stellen hun doel en afspraken vast waarbij duidelijkheid en transparantie ontstaat voor de aanpak van het probleem waarvoor de informatie moet worden gedeeld. Samenwerkingsverbanden zijn vaak lokaal opgesteld. Dit is het geval omdat elke eenheid binnen de Nationale Politie samenwerkt met andere partners. Hulpverleningsinstanties zijn vaak ook lokaal geregeld. Hierom zijn in elke politie-eenheid andere samenwerkingsverbanden.

Convenanten worden vaak gebruikt om een goede samenwerking en afstemming te bevorderen. Op een convenant zijn de normale juridische regels van toepassing, die voor alle niet nader bepaalde overeenkomsten gelden.¹⁰⁴

4.2 Wettelijke basis van convenanten

Artikel 20 Wpg biedt de basis voor het verstrekken van gegevens aan derden in het geval van een convenant. De korpschef kan besluiten dat ten behoeve van een

¹⁰² Zie voor een voorbeeld <https://vng.nl/onderwerpenindex/maatschappelijke-ondersteuning/veilig-thuis/publicaties/model-samenwerkingsafspraken-veilig-thuis-politie-en-om>

¹⁰³ Bijlage bij de regeling van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken tot vaststelling van de Aanwijzingen voor convenanten, van 21 januari 2003, nr. 03M448108.

¹⁰⁴ Artikel 213 van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek

samenwerkingsverband politiegegevens worden verstrekt aan personen of instanties voor zover dit met het oog op een zwaarwegend algemeen belang noodzakelijk is.¹⁰⁵

Het verstrekken van politiegegevens aan derden in het kader van een samenwerkingsverband moet verenigbaar zijn met de politietaak uit artikel 3 van de Politiewet.¹⁰⁶

De handreiking verstrekken politiegegevens aan samenwerkingsverbanden beschrijft dat het verstrekken van politiegegevens geschiedt ten behoeve van het oplossen van een probleem, waarvoor een integrale aanpak nodig is en samenwerking met andere partners moet worden gezocht.¹⁰⁷ De leiding van het politiekorps overweegt of een structureel samenwerkingsverband aangegaan moet worden, het heeft hiervoor wel de instemming nodig van het bevoegde gezag.¹⁰⁸

Is besloten dat verstrekking van politiegegevens noodzakelijk is en een samenwerkingsverband wordt aangegaan dan moet in elk geval worden vastgelegd:¹⁰⁹

- ◆ Ten behoeve van welk zwaarwegend algemeen belang de verstrekking noodzakelijk is;
- ◆ Ten behoeve van welk samenwerkingsverband de politiegegevens worden verstrekt;
- ◆ Het doel van het samenwerkingsverband;
- ◆ De voorwaarden onder welke de gegevens worden verstrekt;
- ◆ Aan welke personen of instanties de gegevens worden verstrekt;

4.3 Het opstellen van een convenant

Voordat een convenant kan worden aangegaan zal de korpsleiding van de politie moeten kijken naar het vastgestelde beleid en of een convenant zal bijdragen aan het behalen van de doelstellingen die geformuleerd zijn in het beleid. Is dat niet het geval dan kan geen samenwerkingsverband worden aangegaan omdat beleid moet worden nagekomen. Ten tweede moet rekening gehouden worden met de beschikbare capaciteit. Door het aangaan van een samenwerkingsverband worden verplichtingen aangegaan en bindende afspraken gemaakt over de inzet van mensen en middelen. Als deze mensen en/of middelen niet beschikbaar zijn en de afspraken niet nagekomen kunnen worden is het niet verstandig een samenwerkingsverband aan te gaan.

Een samenwerkingsverband komt vaak tot stand in overleg met de betrokken partij en na goedkeuring van de lokale driehoek.¹¹⁰ Voordat dit gebeurt zal iedere partij moeten inventariseren voor welke doelen zij een samenwerking willen aangaan en hoe zij de samenwerking vastgelegd willen hebben. Als beide partijen bovenstaande voor zichzelf duidelijk hebben zullen de partijen samen afspraken maken en in een convenant deze afspraken schriftelijk vastleggen. In het convenant moet duidelijk zijn omschreven wat de bedoelingen en verwachtingen van de partijen zijn en worden de rechten en plichten van partijen zo duidelijk mogen omschreven. Daarbij moet in elk geval worden aangegeven:¹¹¹

- ◆ Welke partij welke rechten en verplichtingen heeft;

¹⁰⁵ Artikel 20, eerste lid, van de Wet politiegegevens

¹⁰⁶ *Kamerstukken II* 2005/06, 30327, 3, p. 77.

¹⁰⁷ Handreiking verstrekken politiegegevens aan samenwerkingsverbanden

¹⁰⁸ Artikel 11 en 12 van de Politiewet 2012

¹⁰⁹ Artikel 20, tweede lid, van de Wet politiegegevens

¹¹⁰ Artikel 13 van de Politiewet 2012

¹¹¹ Aanwijzing 7 van de Bijlage bij de regeling van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken tot vaststelling van de Aanwijzingen voor convenanten, van 21 januari 2003, nr. 03M448108.

- ◆ Wat de inhoud van de rechten en verplichtingen is;
- ◆ Wat de eventuele termijnen zijn waarbinnen rechten geldend gemaakt kunnen worden of verplichtingen moeten worden nagekomen.¹¹²

Derden die het convenant lezen moeten begrijpen waar het over gaat en waarom welke gegevens worden uitgewisseld. Daarnaast moet in het convenant aandacht worden besteed aan de van toepassing zijnde wettelijke eisen. Voor de politie is dat de Wpg en voor de andere partij zal dat veelal de Wbp zijn. Zijn nog andere wettelijke bepalingen van toepassing dan moeten deze worden benoemd.

In een convenant wordt afgesproken wat het probleem is dat moet worden aangepakt, welke partij wat moet gaan doen en welke gegevens daarvoor nodig zijn. Door deze afspraken komen op de verschillende partijen verplichtingen te liggen die nagekomen moeten worden. Om te zorgen dat deze verplichtingen nagekomen worden, wordt het convenant door beide partijen ondertekend. Als dat is gebeurd kan informatie worden uitgewisseld tussen de partijen. Alleen informatie die voor de andere partij noodzakelijk is voor de goede uitvoering van zijn taakstelling bij de samenwerking mag worden verstrekt. Alle informatie die meer wordt verstrekt is onrechtmatig en in strijd met artikel 3 Wpg.

Is eenmaal een convenant gesloten dan moet dit worden vastgelegd door de verantwoordelijke. Dit is verplicht om toezicht en controle mogelijk te maken. Tevens wordt van de informatie uitwisseling een schriftelijke melding gedaan naar het CBP.¹¹³

Derden die politiegegevens ontvangen zijn verplicht tot geheimhouding daarvan. Zij worden hier bij de verstrekking op gewezen.¹¹⁴ Verdere verstrekking mag alleen als een bij of krachtens de wet gegeven voorschrift daartoe verplicht of hun taak tot verstrekking noodzaakt. Dit volgt uit artikel 7 van de Wpg dat een geheimhouding legt op politiegegevens. Doorverstrekking van gegevens in strijd met de geheimhoudingsplicht is strafbaar gesteld in artikel 272 WvSr.¹¹⁵

4.4 Inhoud van een convenant

Het opstellen van een convenant is maatwerk. Elke samenwerking is anders en daarom zullen convenant van elkaar verschillen. Er is dan ook geen verplicht format voor het samenstellen van een convenant. Het voordeel hiervan is dat kan worden ingespeeld op lokale problemen en dat het convenant gemaakt kan worden op basis van de wensen van de betrokken partijen. Wordt een convenant opgesteld dan zijn er wel bepaalde onderwerpen die verplicht in het convenant moeten staan. Een voorbeeld van een convenant is opgenomen in **bijlage G**. Om niets te vergeten kan de onderstaande volgorde worden aangehouden bij het opstellen van een convenant.

4.4.1 Opening

Een convenant wordt geopend met de wettelijke kaders op grond waarvan de deelnemers bevoegd zijn te beslissen om te mogen samenwerken. In elk geval moet duidelijk zijn wat de wettelijke taken van de deelnemers zijn en wat de daaruit voortvloeiende bevoegdheden zijn.

¹¹² Een schema over het opstellen van een convenant is opgenomen in **bijlage E**.

¹¹³ Artikel 32 van de Wet politiegegevens

¹¹⁴ Artikel 4:8 van het Besluit politiegegevens

¹¹⁵ Een schema over het verstrekken van informatie o.b.v. een convenant is opgenomen in **bijlage F**.

4.4.2 Overwegingen

In de overwegingen wordt aangegeven wat de redenen zijn om te gaan samenwerken en worden de bestaande situatie en het probleem beschreven. Tevens wordt beschreven wat men met de samenwerking wil bereiken. Deze doelstelling moet goed afgebakend zijn, zodat geen onduidelijkheden ontstaan.

4.4.3 Partijen

Bij 'partijen' worden de deelnemers benoemd. De deelnemers worden omschreven volgens de officiële benamingen.

4.4.4 Definities

Begrippen die in het convenant worden gebruikt worden uitgelegd.

4.4.5 Doelstelling

In de doelstelling wordt aangegeven wat de betrokken partijen als gezamenlijke doelstelling zien. De doelstelling moet aansluiten bij het beleid dat is beschreven door de korpsleiding van de politie. De doelstelling moet een zwaarwegend algemeen belang dienen, en SMART worden beschreven. Nadat de doelstelling is beschreven moet worden aangegeven welke middelen, zoals inzet van personeel en financiële inbreng, beschikbaar zijn om de doelstelling te realiseren. Tot slot moet worden aangegeven welke gegevensuitwisseling noodzakelijk is voor het behalen van de doelstelling. Per partij moet worden aangegeven welke gegevens zij gaan uitwisselen en naar wie. Dit moet wettelijk worden onderbouwd.

Bij het bepalen van de doelstelling en welke gegevensuitwisseling daarvoor nodig is moet in acht worden genomen dat politiegegevens alleen mogen worden uitgewisseld voor één of meer van de volgende doeleinden:

- ◆ Het voorkomen en opsporen van strafbare feiten;
- ◆ De handhaving van de openbare orde;
- ◆ De hulpverlening;
- ◆ Het uitoefenen van toezicht op het naleven van regelgeving.

4.4.6 Werkwijze en sturing

Er wordt een taakverdeling gemaakt waarin wordt beschreven wie wanneer wat doet en welke gegevens of activiteiten daarvoor nodig zijn. Tevens wordt omschreven wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de taken.

4.4.7 Instemming

Artikel 20 Wpg verplicht dat er instemming moet zijn van het bevoegde gezag om een samenwerkingsverband aan te gaan. Aangegeven moet worden welk bevoegd gezag toestemming heeft gegeven voor het samenwerkingsverband.

4.4.8 Gegevensverwerking

Bij dit onderdeel kunnen specifieke eisen gesteld worden ten aanzien van de verstrekte gegevens. Deze eisen kunnen gaan om autorisatie of informatiebeveiliging. Tevens moet aandacht worden besteed aan de noodzakelijkheid van de gegevensverstrekking en de proportionaliteit en subsidiariteit. De noodzakelijkheid hangt samen met het doel van de

verstrekking. De samenhang tussen het doel en de noodzakelijkheid moet helder worden omschreven.

4.4.9 Geheimhouding

Hierin wordt een verwijzing gemaakt naar artikel 7 Wpg en worden de partijen gewezen op de geheimhouding van de politiegegevens. De verstrekte politiegegevens mogen niet voor een ander doel dan genoemd in het convenant worden gebruikt.

4.4.10 Privacy bepalingen

In een convenant moeten bepalingen met betrekking tot de privacywetgeving worden beschreven. Vaak zal hier een verwijzing en/of uitleg van de protocolplicht van de politie uit artikel 32 Wpg zijn opgenomen. Vaak worden taken en bevoegdheden omtrent privacywetgeving bij een van de partijen weggelegd. Deze partij is dan verantwoordelijk voor de privacy.

4.4.11 Privacyfunctionaris

De Wpg heeft aan de privacyfunctionaris bepaalde taken toebedeeld. In het convenant moet worden benoemd wie de privacyfunctionaris is en wat zijn taken en bevoegdheden zijn. Aan de privacyfunctionaris moet een afschrift van het convenant ter beschikking worden gesteld

4.4.12 Tijdsduur en evaluatie

Benoem de ingangsdatum en de duur van het convenant. Vaak wordt een convenant voor de duur van één jaar gesloten. Na dit jaar wordt het convenant geëvalueerd en met eventuele aanpassingen verlengd. Tevens kan worden aangegeven wat het gevolg is van het toetreden van nieuwe partners of het uittreden van bestaande partners.

4.4.13 Ondertekening

Het convenant moet worden ondertekend door daartoe bevoegde personen.

4.5 Samenvatting hoofdstuk 4

De politie werkt samen met partijen die niet genoemd zijn in het Besluit politiegegevens en ook met deze partijen moet, voor een goede samenwerking, informatie worden gedeeld. Om dit te bewerkstelligen werkt de politie met convenanten. Een convenant mag alleen gesloten worden als het samenwerkingsverband verenigbaar is met de politietaak die is beschreven in artikel 20 Wpg.

Voordat een partij een samenwerkingsverband wil aangaan moet gekeken worden naar het beleid dat wordt gevoerd en naar de beschikbare middelen en personeel. Tevens moeten de partijen nagaan voor welk doel zij een samenwerking willen aangaan. Vervolgens zullen beide partijen afspraken maken en deze schriftelijk vastleggen in een convenant. De afspraken kunnen per convenant verschillen maar er zijn wel een aantal onderwerpen die verplicht in een convenant moeten worden opgenomen. Belangrijk bij het opmaken van een convenant is om de doelstelling en het waarom van de samenwerking goed vast te leggen omdat alleen gegevens die verenigbaar zijn met dat doel verstrekt mogen worden.

Hoofdstuk 5 Toepassing wettelijk kader op een casus

In de voorafgaande hoofdstukken is uitgebreid het wettelijk kader met betrekking tot informatie uitwisseling op lokaal niveau tussen de lokale politie en ketenpartners op het gebied van eer gerelateerd geweld aan de orde gekomen. In de probleembeschrijving is naar voren gekomen dat het in sommige gevallen lastig kan zijn om informatie uitwisseling op de juiste juridische wijze te laten verlopen en dat het problemen kan geven als dat niet gebeurt. In dit hoofdstuk worden daarom ter verduidelijking de wettelijke eisen omtrent informatie uitwisseling besproken aan de hand van een casus. Allereerst wordt de casus beschreven en vervolgens wordt aan de hand van het stappenplan (**bijlage K**) uitgelegd welke informatie gedeeld mag worden. In paragraaf 5.3 worden de uitkomsten van het stappenplan schematisch weergegeven voor een duidelijk overzicht.

5.1 Omschrijving casus

De casus is gebaseerd op een casus die gespeeld heeft bij een lokale politie-eenheid. De casus is op sommige gebieden wat aangepast om alle elementen die van belang zijn voor dit onderzoek te kunnen bespreken. Tevens zijn de namen die in de casus gebruikt zijn fictief, zodat niemand zich in de casus kan herkennen.

Fatma meldt zich op het politiebureau. Zij vertelt tegen de dienstdoende agent dat zij bang is voor haar ex-man. Fatma is behoorlijk emotioneel. Na een glas water en wat kalmerende woorden van de agenten vertelt Fatma het volgende verhaal.

Fatma is 37 jaar en geboren in een klein bergdorpje in Turkije. Fatma is opgegroeid in Turkije met haar ouders en haar broer Mustafa van 45 jaar oud. Fatma heeft geen leuke jeugd gehad. Ze heeft voornamelijk binnen in het ouderlijk huis moeten leven omdat ze van haar broer niet naar school mocht en nauwelijks naar buiten. Dit was niets voor meisjes zei hij altijd. Mustafa was thuis de baas, hun ouders hadden geen zeggenschap over Mustafa. Mustafa heeft Fatma vaak mishandeld als zij niet deed wat hij zei.

Om weg te komen van deze situatie is Fatma ongeveer 15 jaar geleden getrouwd met Murat. Dit huwelijk heeft plaatsgevonden in Turkije. Fatma had liever zelf een man gekozen maar door te trouwen met Murat kreeg ze de mogelijkheid om met hem naar Nederland te vertrekken en weg te gaan van de situatie in Turkije. Tevens vonden haar ouders Murat een geschikte man voor hun dochter omdat hij uit het zelfde dorp kwam en een goed gelovige man was.

In Nederland hebben Fatma en Murat drie kinderen gekregen. Deze kinderen zijn nu 3, 7 en 9 jaar oud. Het huwelijk is nooit goed gegaan. Fatma kwam er al snel achter dat Murat veel geloviger was dan zij. Murat is streng Moslim en wil dat ook zijn vrouw en kinderen leven naar de strenge regels van de Islam. Fatma mocht van Murat niet werken en nauwelijks naar buiten. Zij moet thuis blijven en voor de kinderen zorgen. Dit hoorde zo volgens Murat. Fatma wil best voor de kinderen zorgen maar wil daarnaast ook een soort van eigen leven. Murat heeft tijdens het huwelijk Fatma diverse malen mishandeld. Fatma heeft hier uit angst nooit aangifte van gedaan of melding van gemaakt bij de politie. Ze is wel met haar verwondingen naar de huisarts geweest. Het is een enkele keer voorgekomen dat Murat in zijn woede zijn 3 jarige zoontje een klap heeft gegeven. Na de laatste mishandeling, die gisteren heeft plaatsgevonden, is Fatma het zat en heeft zij besloten naar de politie te stappen.

Ongeveer drie maanden geleden is Fatma erachter gekomen dat Murat een drankverslaving heeft. Sinds ze dat weet heeft ze bij Murat kenbaar gemaakt dat ze van hem wil scheiden. Ze wil voornamelijk een eigen leven leiden maar ook haar kinderen niet blootstellen aan een drankverslaafde vader. Murat is wel tijdelijk ergens anders gaan verblijven maar kan de scheiding niet verkroppen. Hij staat een paar keer per dag bij Fatma voor deur of zelfs bij haar binnen om te controleren wat Fatma aan het doen is. Tevens heeft hij Fatma diverse malen bedreigd met de dood. Murat wil niet dat Fatma van hem gaat scheiden, zal ze dat doorzetten dan dreigt hij om de kinderen mee te nemen naar Turkije of haar iets aan te doen. Fatma is erg bang dat Murat dit ook daadwerkelijk gaat doen. Ze heeft getracht de paspoorten van de kinderen mee te nemen maar ze kan deze nergens vinden.

Fatma heeft met Murat afgesproken dat ze ieder om de week de kinderen bij zich hebben. Murat komt de kinderen echter nooit ophalen bij Fatma. Hij zou dit volgens haar niet doen omdat als de kinderen bij hem zijn Fatma vrij is om te gaan en staan waar ze wil en dat wil Murat niet hebben. Murat komt nu elke keer langs bij Fatma thuis om de kinderen te zien. Af en toe staat hij (onafgesproken) bij school om de kinderen op te halen. Fatma is bang dat als ze eens een keer wat later bij school staat de kinderen met Murat mee gaan en zij de kinderen niet meer terug ziet.

Tevens dreigt Murat met het informeren van haar broer Mustafa van het feit dat Fatma wil scheiden. Fatma is vooral hier heel erg angstig voor. Mede omdat ze weet dat Mustafa het niet eens zal zijn met haar beslissing om te scheiden, maar ook omdat ze weet dat Murat foto's van haar heeft die hij dreigt te versturen naar Mustafa. Op deze foto's is een schaars geklede Fatma te zien op diverse feestjes. Fatma weet dat Mustafa dit afkeurt en dat het een schande voor de familie is als een meisje met te korte rokjes naar buiten gaat. Zeker naar een feest waar ook andere (Nederlandse) mannen zijn. Fatma is bang dat Mustafa haar iets komt aan doen omdat ze in zijn ogen een schande is voor de familie. Fatma weet dat Mustafa in staat is mensen te vermoorden. Hij heeft in Turkije vastgezet voor moord toen Fatma klein was. Ze weet niet waar Mustafa nu is. Volgens haar ouders zit hij in een vluchtelingenkamp in Duitsland. De ouders van Fatma en de rest van haar familie wonen nog in Turkije. De ouders zijn wel op de hoogte van het feit dat Fatma wil scheiden van Murat, maar zij denken dat dit zo'n vaart niet zal lopen en dat Fatma wel van gedachte zal veranderen. Enkele vriendinnen van Fatma zijn op de hoogte van het hele situatie.

Fatma wil graag hulp, echter ze is doodsbang dat Murat erachter komt dat ze de politie haar verhaal heeft verteld en aangifte tegen hem heeft gedaan. Ze denkt dat Murat, als hij hier achter komt, zijn belofte om Mustafa in te lichten zal waarmaken. Ze is vooral bang dat haar broer naar Nederland komt om haar te vermoorden of haar terug te sturen naar Turkije, omdat dit gedrag door hem en de gemeenschap wordt afgekeurd. Tevens is ze bang dat Murat hun kinderen meeneemt naar Turkije. Ze is bang dat haar kinderen negatief worden beïnvloed door het gedrag van Murat en het conflict dat zij heeft met Murat. Fatma vindt het lastig om hier mee om te gaan.

De kinderen zitten op dit moment op school/kinderdagverblijf maar moeten straks weer opgehaald worden.

5.2 Betrokken partijen en het wettelijk kader

In deze paragraaf wordt per instantie aangegeven wat een beweegreden van de politie kan zijn om informatie met de betreffende instantie te delen in deze casus. Vervolgens wordt per instantie aan de hand van het stappenplan (**bijlage K**) besproken welke informatie gedeeld mag worden en op grond van welke wettelijke basis.

5.2.1 Bureau Jeugdzorg

Bureau Jeugdzorg begeleidt kinderen en opvoeders met opvoed- en opgroei problemen. In de casus vindt Fatma het lastig om haar kinderen buiten haar conflict met Murat te houden. Tevens is ze bang dat de kinderen negatief worden beïnvloed door het gedrag van Murat. Bureau Jeugdzorg kan Fatma helpen met hoe ze dit moet aanpakken. Tevens kan Bureau Jeugdzorg het gedrag van de kinderen in de gaten houden en ingrijpen daar waar mogelijk. Bureau Jeugdzorg treedt op in het belang van de kinderen en hun opvoeder(s). Bureau Jeugdzorg kan Fatma hierbij helpen en als onafhankelijke partij optreden voor de kinderen.

Stappenplan

Stap 1: Zijn de gegevens te herleiden naar een natuurlijk persoon?

Ja, het gaat om de namen en andere persoonsgegevens van de kinderen, van Fatma en van Murat. Dit zijn gegevens van natuurlijke personen.

Stap 2: Gaat het om politiegegevens?

Ja, de gegevens zijn te herleiden naar een natuurlijk persoon. Fatma is naar het politiebureau gegaan met een hulpvraag en heeft vervolgens aangifte gedaan van een strafbaar feit. Dit behoort tot de taak van de politie.

Stap 3: Gaat het om gegevensverstrekking aan een opsporingsambtenaar of een gezagsdrager?

Nee, Bureau Jeugdzorg is een externe partner van de politie.

Stap 4: Gaat het om gegevensverstrekking aan inlichtingendiensten of een buitenlandse opsporingsinstantie?

Nee, Bureau Jeugdzorg is een instantie die jeugdigen en opvoeders helpt bij het opgroeien en opvoeden.

Stap 5: Is verstrekking van politiegegevens noodzakelijk in verband met een zwaarwegend algemeen belang?

Ja, het belang van Fatma en vooral dat van de kinderen staat voorop. Het is in het belang van de gezondheid van de kinderen dat Bureau Jeugdzorg op de hoogte raakt van het gebeuren. Voor een goede toekomst voor de kinderen is het noodzakelijk dat zij een goede opvoeding krijgen en goede prestaties leveren op school. Het belang van de kinderen op goede hulp weegt zwaarder dan de privacy van de kinderen.

Stap 6: Betreft het een instantie die genoemd is in artikel 4:2 van het Besluit politiegegevens?

Ja, Bureau jeugdzorg staat genoemd in artikel 4:2 lid 1 sub i Bpg. Op grond van artikel 18 Wpg mogen aan Bureau Jeugdzorg gegevens worden verstrekt die bijdragen aan de taak van Bureau Jeugdzorg.

Na het doorlopen van het stappenplan kan worden geconcludeerd dat op grond van artikel artikel 18 Wpg juncto artikel 4:2 lid 1 sub i Bpg informatie verstrekt mag worden aan Bureau Jeugdzorg.

5.2.2 Veilig Thuis

Veilig Thuis is het Advies- en Meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij deze organisatie kunnen slachtoffers, daders en omstanders terecht voor deskundige hulp en advies. In de casus heeft Murat Fatma diverse keren mishandeld en zelfs een keer zijn 3-jarige zoontje een klap gegeven. Veilig Thuis kan ondersteuning bieden aan de politie en aan Fatma over hoe zij met dit geweld kan omgaan.

Stappenplan

Stap 1: Zijn de gegevens te herleiden naar een natuurlijk persoon?

Ja, het gaat om de namen en andere persoonsgegevens van de kinderen, van Fatma en van Murat. Dit zijn gegevens van natuurlijke personen.

Stap 2: Gaat het om politiegegevens?

Ja, de gegevens zijn te herleiden naar een natuurlijk persoon. Fatma is naar het politiebureau gegaan met een hulpvraag en heeft vervolgens aangifte gedaan van een strafbaar feit. Dit behoort tot de taak van de politie.

Stap 3: Gaat het om gegevensverstrekking aan een opsporingsambtenaar of een gezagsdrager?

Nee, Veilig Thuis is een externe partner van de politie.

Stap 4: Gaat het om gegevensverstrekking aan inlichtingendiensten of een buitenlandse opsporingsinstantie?

Nee, Veilig Thuis is een instantie die slachtoffers, daders en omstanders kan helpen in het geval van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Stap 5: Is verstrekking van politiegegevens noodzakelijk in verband met een zwaarwegend algemeen belang?

Ja, het belang van Fatma en de kinderen staat voorop. Het is in het belang van de gezondheid van de kinderen dat Veilig Thuis op de hoogte raakt van het feit dat in dit gezin sprake is van geweld. Als Fatma geen hulp krijgt is de kans groot dat de mishandelingen door Murat verder gaan. Om Fatma te beschermen en hulp aan te bieden is het van belang dat Veilig Thuis op de hoogte raakt van de situatie.

Stap 6: Betreft het een instantie die genoemd is in artikel 4:2 van het Besluit politiegegevens?

Ja, Veilig Thuis staat genoemd in artikel 4:2 lid 1 sub i Bpg. Op grond van artikel 18 Wpg mogen aan Veilig Thuis gegevens worden verstrekt die bijdragen aan de taak van Veilig Thuis.

Na het doorlopen van het stappenplan kan worden geconcludeerd dat op grond van artikel artikel 18 Wpg juncto artikel 4:2 lid 1 sub i Bpg informatie verstrekt mag worden aan Veilig Thuis.

5.2.3 Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming komt in actie op het moment dat de ontwikkeling van een kind in gevaar komt. De Raad kan hulp bieden als ouders bij een echtscheiding een conflict hebben over de omgang met de kinderen. Tevens kan de Raad hulp bieden bij het opvoeden van kinderen, als ouders daar niet uitkomen. In het geval van Fatma kan de Raad haar helpen om een omgangsregeling omtrent de kinderen op te stellen samen met Murat.

Stappenplan

Stap 1: Zijn de gegevens te herleiden naar een natuurlijk persoon?

Ja, het gaat om de namen en andere persoonsgegevens van de kinderen, van Fatma en van Murat. Dit zijn gegevens van natuurlijke personen.

Stap 2: Gaat het om politiegegevens?

Ja, de gegevens zijn te herleiden naar een natuurlijk persoon. Fatma is naar het politiebureau gegaan met een hulpvraag en heeft vervolgens aangifte gedaan van een strafbaar feit. Dit behoort tot de taak van de politie.

Stap 3: Gaat het om gegevensverstrekking aan een opsporingsambtenaar of een gezagsdrager?

Nee, de Raad voor de Kinderbescherming is een externe partner van de politie.

Stap 4: Gaat het om gegevensverstrekking aan inlichtingendiensten of een buitenlandse opsporingsinstantie?

Nee, de Raad voor de Kinderbescherming is een instantie die ouders kan helpen bij de omgang met hun kinderen na een echtscheiding en kan hulp bieden bij de opvoeding van kinderen.

Stap 5: Is verstrekking van politiegegevens noodzakelijk in verband met een zwaarwegend algemeen belang?

Ja, het belang de kinderen staat voorop. Het is in het belang van het welzijn en de gezondheid van de kinderen dat Raad voor de Kinderbescherming op de hoogte komt van de situatie. Het is in het belang van de kinderen dat er een goede omgangsregeling komt tussen de ouders, zonder dat zij daar de dupe van worden. Gegevensverstrekking weegt zwaarder dan de persoonlijke levenssfeer van de kinderen en Fatma en Murat.

Stap 6: Betreft het een instantie die genoemd is in artikel 4:2 van het Besluit politiegegevens?

Ja, de Raad voor de Kinderbescherming staat genoemd in artikel 4:2 lid 1 sub j Bpg. Op grond van artikel 18 Wpg mogen aan de Raad voor de Kinderbescherming gegevens worden verstrekt die bijdragen aan hun taak.

Na het doorlopen van het stappenplan kan worden geconcludeerd dat op grond van artikel artikel 18 Wpg juncto artikel 4:2 lid 1 sub j Bpg informatie verstrekt mag worden aan de Raad voor de Kinderbescherming.

5.2.4 Immigratie- en Naturalisatiedienst

De IND is de toelatingsorganisatie van Nederland, zij behandelen alle aanvragen voor asiel, gezinshereniging en visa. In de casus vermoedt Fatma dat haar broer Mustafa in een vluchtelingenkamp in Duitsland verblijft. Fatma heeft het vermoeden dat Mustafa door wil reizen naar Nederland. Bij de IND kan navraag gedaan worden of Mustafa al in Nederland asiel heeft aangevraagd of zich in Nederland heeft gemeld voor een visum. Tevens kan de IND op de hoogte gesteld worden van de vermoedens van Fatma.

Stappenplan

Stap 1: Zijn de gegevens te herleiden naar een natuurlijk persoon?

Ja, het gaat om de namen en andere persoonsgegevens Mustafa. Dit zijn gegevens van een natuurlijk persoon.

Stap 2: Gaat het om politiegegevens?

Ja, de gegevens zijn te herleiden naar een natuurlijk persoon. Fatma is naar het politiebureau gegaan met een hulpvraag en heeft vervolgens aangifte gedaan van een strafbaar feit. Dit behoort tot de taak van de politie.

Stap 3: Gaat het om gegevensverstrekking aan een opsporingsambtenaar of een gezagsdrager?

Nee, de IND is een externe partner van de politie.

Stap 4: Gaat het om gegevensverstrekking aan inlichtingendiensten of een buitenlandse opsporingsinstantie?

Nee, de IND is een instantie die aanvragen voor asiel of visa in Nederland behandelt.

Stap 5: Is verstrekking van politiegegevens noodzakelijk in verband met een zwaarwegend algemeen belang?

Ja, de veiligheid van Fatma en de kinderen staat op het spel. Het is belangrijk dat de politie weet of Mustafa in Nederland is of nog in een vluchtelingenkamp in Duitsland verblijft. De veiligheid van Fatma en de kinderen weegt zwaarder dan de privacy van Mustafa.

Stap 6: Betreft het een instantie die genoemd is in artikel 4:2 van het Besluit politiegegevens?

Ja, op grond van artikel 4:2 lid 1 sub k onder 2 Bpg mogen aan de Minister van Justitie en aan instanties belast met de registratie, identificatie en verificatie van vreemdelingen gegevens worden verstrekt. Op grond van artikel 18 Wpg mogen gegevens worden verstrekt aan de IND die bijdragen aan hun taak.

Het LEC EGG mag op basis van de vreemdelingen circulaire informatie delen met de IND.

Na het doorlopen van het stappenplan kan worden geconcludeerd dat op grond van artikel artikel 18 Wpg juncto artikel 4:2 lid 1 sub k onder 2 Bpg informatie verstrekt mag worden aan instanties belast met de registratie, identificatie en verificatie van vreemdelingen.

5.2.5 Officier van Justitie

Een Officier van Justitie is de vertegenwoordiger van het OM en is verantwoordelijk voor een opsporingsonderzoek. Fatma heeft aangifte gedaan van mishandeling en de politie moet een onderzoek instellen naar de verdachte. Dit gebeurt onder leiding van een OvJ.

Stappenplan

Stap 1: Zijn de gegevens te herleiden naar een natuurlijk persoon?

Ja, het gaat om de namen en andere persoonsgegevens van Fatma, Murat en de kinderen. Dit zijn gegevens van een natuurlijk persoon.

Stap 2: Gaat het om politiegegevens?

Ja, de gegevens zijn te herleiden naar een natuurlijk persoon. Fatma is naar het politiebureau gegaan met een hulpvraag en heeft vervolgens aangifte gedaan van een strafbaar feit. Dit behoort tot de taak van de politie.

Stap 3: Gaat het om gegevensverstrekking aan een opsporingsambtenaar of een gezagsdrager?

Ja, een OvJ is lid van het OM. Op grond van artikel 16 Wpg mogen daaraan politiegegevens worden verstrekt.

Na het doorlopen van het stappenplan kan worden geconcludeerd dat op grond van artikel artikel 16 Wpg informatie verstrekt mag worden aan de Officier van Justitie.

5.2.6 School

De twee oudste kinderen van Fatma zitten op school en de jongste telg zit op het kinderdagverblijf. Fatma is bang dat Murat de kinderen daar komt halen en de kinderen vervolgens meeneemt naar Turkije.

Stappenplan

Stap 1: Zijn de gegevens te herleiden naar een natuurlijk persoon?

Ja, het gaat om de namen en andere persoonsgegevens van de kinderen, van Fatma en van Murat. Dit zijn gegevens van natuurlijke personen.

Stap 2: Gaat het om politiegegevens?

Ja, de gegevens zijn te herleiden naar een natuurlijk persoon. Fatma is naar het politiebureau gegaan met een hulpvraag en heeft vervolgens aangifte gedaan van een strafbaar feit. Dit behoort tot de taak van de politie.

Stap 3: Gaat het om gegevensverstrekking aan een opsporingsambtenaar of een gezagsdrager?

Nee, een school is geen gezagsdrager en er zijn geen opsporingsambtenaren werkzaam.

Stap 4: Gaat het om gegevensverstrekking aan inlichtingendiensten of een buitenlandse opsporingsinstantie?

Nee, het betreft een school.

Stap 5: Is verstrekking van politiegegevens noodzakelijk in verband met een zwaarwegend algemeen belang?

Fatma is bang dat Murat de kinderen uit school komt halen en ze meeneemt naar Turkije. Het is met de informatie uit de casus lastig te zeggen hoe concreet de dreiging van Murat is over het meenemen van de kinderen. Er zal moeten worden uitgezocht waar de paspoorten van de kinderen zijn en of Murat inderdaad van plan is om de kinderen mee te nemen naar Turkije. Murat en Fatma zijn nog niet officieel gescheiden en hebben beiden het gezag over de kinderen, het is dus (zonder concrete dreiging) niet mogelijk de school te verbieden de kinderen aan Murat mee te geven. Het inlichten van de school is dus alleen om de school op de hoogte te stellen van de thuissituatie van de kinderen. De vraag is of dit belang zwaarwegend genoeg is. Als er geen zwaarwegend belang is, mogen er geen gegevens worden verstrekt aan de school.

Stap 6: Betreft het een instantie die genoemd is in artikel 4:2 van het Besluit politiegegevens?

Nee, scholen en kinderdagverblijven zijn niet genoemd in het Besluit politiegegevens.

Stap 7: Is een rechtsgeldig convenant opgesteld?

Nee, er is geen convenant opgesteld met scholen om dit soort informatie te delen. Eventueel zou informatie gedeeld kunnen worden op grond van artikel 19 Wpg. De korpschef kan in bijzondere gevallen en in overeenstemming met de burgemeester of de OvJ besluiten dat de school op de hoogte mag worden gebracht. De korpschef zal dan goed moeten motiveren waarom er een zwaarwegend algemeen belang is voor het delen van de gegevens.

Na het doorlopen van het stappenplan kan worden geconcludeerd dat er waarschijnlijk geen zwaarwegend algemeen belang is en dus geen informatie verstrekt mag worden. Eventueel kan de korpschef op basis van artikel 19 Wpg en in overeenstemming met het bevoegde gezag besluiten dat toch informatie gedeeld kan worden.¹¹⁶

¹¹⁶ In de praktijk heeft de wijkagent een gesprek gevoerd met school. Hij heeft niet concreet de angsten van Fatima benoemd, maar heeft vooral aangegeven dat de school de kinderen in de gaten moet houden omdat er in hun thuissituatie problemen zijn.

5.2.7 Huisarts

Fatma is in het verleden diverse malen mishandeld door Murat. Ze is hiervoor onder behandeling geweest van haar huisarts. Ook haar 3-jarige zoontje die een klap heeft ontvangen van Murat is naar de huisarts geweest met zijn verwondingen.

Stappenplan

Stap 1: Zijn de gegevens te herleiden naar een natuurlijk persoon?

Ja, het gaat om de namen en andere persoonsgegevens van de kinderen en van Fatma. Dit zijn gegevens van natuurlijke personen.

Stap 2: Gaat het om politiegegevens?

Ja, de gegevens zijn te herleiden naar een natuurlijk persoon. Fatma is naar het politiebureau gegaan met een hulpvraag en heeft vervolgens aangifte gedaan van een strafbaar feit. Dit behoort tot de taak van de politie.

Stap 3: Gaat het om gegevensverstrekking aan een opsporingsambtenaar of een gezagsdrager?

Nee, een huisarts is geen gezagsdrager en er zijn geen opsporingsambtenaren werkzaam.

Stap 4: Gaat het om gegevensverstrekking aan inlichtingendiensten of een buitenlandse opsporingsinstantie?

Nee, het betreft een huisarts.

Stap 5: Is verstrekking van politiegegevens noodzakelijk in verband met een zwaarwegend algemeen belang?

Nee, het heeft geen meerwaarde om de huisarts van Fatma op de hoogte te brengen van de situatie rond Murat en het feit dat hij Fatma heeft mishandeld. Als Fatma wil dat de huisarts hiervan afweet, kan zij dit zelf tegen de huisarts vertellen. De medische gegevens van Fatma kunnen wel worden opgevraagd bij de huisarts, als Fatma hier toestemming voor geeft. Als er geen zwaarwegend belang is, mogen er geen gegevens worden verstrekt aan de huisarts.

Na het doorlopen van het stappenplan kan worden geconcludeerd dat er geen zwaarwegend algemeen belang is en dus geen informatie verstrekt mag worden aan de huisarts.¹¹⁷

5.3 Samenvatting hoofdstuk 5

In dit hoofdstuk is aan de hand van een casus en het stappenplan de wettelijke basis besproken voor de informatie uitwisseling door de politie. In deze samenvattende paragraaf zijn de uitkomsten in een schema weergegeven, zodat de verschillen tussen de diverse instanties duidelijk worden. Zoals uit dit schema blijkt kan in de beschreven casus informatie verstrekt worden aan Bureau Jeugdzorg, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming, de IND, de OvJ.

¹¹⁷ Zie voor het advies van het hoofd LEC EGG het interview met W. Timmer in **bijlage H**.

	Bureau Jeugdzorg	Veilig Thuis	RvdK	IND	OvJ	School	Huisarts
Gegevens te herleiden naar een natuurlijk persoon	X	X	X	X	X	X	X
Politiegegevens	X	X	X	X	X	X	X
Opsporingsambtenaar of gezagsdrager					X		
Inlichtingendienst of buitenlandse opsporingsinstantie							
Zwaarwegend algemeen belang	X	X	X	X		(X)	
Instantie genoemd in het Bpg	X	X	X	X			
Convenant							
Incidentele verstrekking mogelijk						(X)	
Verstrekking van politiegegevens mogelijk	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Als een zwaarwegend algemeen belang kan worden aangetoond	Nee
Wettelijk basis	Art. 18 Wpg jo. art. 4:2 lid 1 sub i bpg	Art. 18 Wpg jo. art. 4:2 lid 1 sub i bpg	Art. 18 Wpg jo. art. 4:2 lid 1 sub j bpg	Art. 18 Wpg jo. art. 4:2 lid 1 sub i bpg	Art. 18 Wpg jo. art. 4:2 lid 1 sub i bpg	Art. 19 Wpg	

Hoofdstuk 6 Problemen en oplossingen voor de praktijk

In de vorige hoofdstukken is het wettelijk kader uiteengezet en is het wettelijk kader omtrent informatie uitwisseling door de politie toegepast op een casus aan de hand van een stappenplan. In dit hoofdstuk wordt onderzocht welke kennis politieambtenaren, die te maken hebben met zaken waarin er een rol speelt, hebben over informatie uitwisseling en hoe zij hiermee omgaan. Allereerst wordt onderzocht welke kennis deze politieambtenaren hebben op het gebied van ketenpartners en informatie die voor de ketenpartners belangrijk is. Ten tweede wordt onderzocht welke problemen de politieambtenaren ervaren rond informatie uitwisseling. Tot slot wordt onderzocht op welke manier politieambtenaren het liefst geïnformeerd worden om hun kennis te vergroten.

Om bovenstaande te onderzoeken is een interview gehouden met het hoofd van het Landelijk Expertise Centrum Eer gerelateerd Geweld Willem Timmer (**bijlage H**) en een vragenlijst opgesteld met 14 vragen (**bijlage I**). De vragenlijst is gestuurd naar verschillende medewerkers van de politie in de eenheid Zeeland-West Brabant. De medewerkers zijn voor het onderzoek verdeeld in verschillende groepen, namelijk de contactfunctionarissen, de taakaccenthouders van eer gerelateerd geweld en leidinggevenden. Uit het onderzoek is het volgende naar voren gekomen.¹¹⁸

6.1 Bevindingen vragenlijst

De vragenlijst is ingevuld door in totaal 18 personen, 3 hiervan zijn contactfunctionaris, 12 keer is de vragenlijst ingevuld door een politieambtenaar met het taakaccent eer gerelateerd geweld en de overige vragenlijsten zijn ingevuld door leidinggevenden.

Op de vragen welke ketenpartners er zijn en welke taken deze partners hebben blijkt dat de meeste deelnemers hiervan op de hoogte zijn. Door zowel de contactfunctionarissen, de leidinggevenden als de politieambtenaren met het taakaccent eer gerelateerd geweld worden de juiste partners benoemd en worden bij de partners de juiste taken omschreven. De taken van de partners die door de ondervraagden in de vragenlijst zijn omschreven komen grotendeels overeen met de taken die de partners hebben. Daarnaast geeft vrijwel iedereen, op een enkeling na, aan op de hoogte te zijn welke informatie relevant is voor welke partners. Opvallend hierbij is dat bijna de helft van de taakaccenthouders aangeeft maar op de hoogte te zijn van relevante informatie van sommige partners.

Op de vraag of men op de hoogte is aan welke partners politiegegevens verstrekt mogen worden, geven bijna alle deelnemers aan hiervan op de hoogte te zijn. Een enkele keer wordt aangegeven dat men hiervan niet op de hoogte is. Veelal wordt aangegeven dat informatie mag worden verstrekt als er een convenant is of als dit noodzakelijk is voor de veiligheid van de slachtoffers. Relatief weinig wordt de Wpg genoemd. Het klopt dat informatie mag worden gedeeld als er een convenant is en als de informatie nodig is voor de taak van de andere partij, vaak zal dit inderdaad zijn de veiligheid van slachtoffers of betrokkene, maar dit is niet de wettelijke basis. De wettelijke basis is de Wpg.

¹¹⁸ De ingevulde vragenlijsten zijn opgenomen in **bijlage J**.

Op de vraag of men weet waar men informatie kan vinden over het delen van gegevens met partners geven alle contactfunctionarissen aan dit te weten en dit geleerd te hebben op een cursus. Ook leidinggevendenden geven aan hiervan op de hoogte te zijn en ook zij hebben dit grotendeels op een cursus geleerd. Bij de taakaccenthouders liggen de antwoorden meer uit elkaar. Tweemaal wordt aangegeven dat men niet weet waar men informatie kan vinden. De personen die wel weten waar zij informatie kunnen vinden over het uitwisselen van gegevens zijn dit op verschillende manieren te weten gekomen, namelijk door intranet, van hun leidinggevende, via de mail, een enkeling door een cursus, en veelal door informatie van collega's. De contactfunctionarissen geven allemaal aan dat zij een cursus een prettige manier vinden om informatie te krijgen over dit onderwerp. De meeste taakaccenthouders geven aan dat ze het prettig hadden gevonden om handvaten te hebben voor dit onderwerp, en dat ze dat hadden gewild door het volgen van een cursus of uitleg van iemand die verstand heeft van dit onderwerp.

Op de vraag of men vindt of men voldoende kennis heeft over informatie uitwisseling geven alle contactfunctionarissen en leidinggevendenden aan dat zij vinden dat ze over voldoende kennis beschikken. Bij de taakaccenthouders ligt dit anders. Meer dan de helft geeft aan dat zij niet voldoende kennis hebben over het uitwisselen van gegevens met ketenpartners. Degene die wel aangeven voldoende kennis te hebben, hebben deze kennis opgedaan door een goede uitleg of hebben al veel ervaring met eenzaken. Vrijwel alle deelnemers geven aan weleens problemen te ervaren rond informatie uitwisseling. Deze problemen bestaan vaak uit het hebben van te weinig kennis of het feit dat collega's niet weten hoe ze met informatie uitwisseling om moeten gaan en verkeerd informatie delen. Alle deelnemers geven aan wel eens te maken te hebben met collega's die niet weten hoe zij op de juiste manier informatie moeten delen. Er blijkt behoefte te bestaan aan een duidelijk overzicht. Een ander probleem dat wordt ervaren is dat partners geen begrip hebben voor het feit dat politieambtenaren niet alle informatie mogen delen.

Op de vraag hoe men het liefst geïnformeerd zou willen worden over de wettelijke regels omtrent informatie uitwisseling geven vrijwel de meeste deelnemers aan dit via een cursus te willen. Andere gegeven antwoorden op deze vraag zijn; informatie op intranet, via een leidinggevendenden of het opdoen van ervaring.

6.2 Bevindingen interview

Het interview is afgenomen met Willem Timmer, hij is werkzaam als hoofd van het LEC EGG. Dit interview is afgenomen met als doel het onderzoeken hoe in de praktijk ondersteuning wordt geboden aan lokale politie-eenheden, maar voornamelijk om te onderzoeken tegen welke problemen het LEC EGG aanloopt op het gebied van informatie uitwisseling en welke oplossingen daarvoor mogelijk zijn. De belangrijkste bevindingen worden in deze paragraaf beschreven.¹¹⁹

6.2.1 Problemen in de praktijk

Op verschillende manieren kan verkeerd worden omgegaan met gegevens verstrekking. Informatie kan gedeeld worden met personen die geen geheimhoudingsplicht hebben of zich niet aan de geheimhoudingsplicht houden.¹²⁰ Doorverstrekking van gegevens door partners van de politie is een probleem dat grote risico's met zich mee kan brengen. Dit kan grote

¹¹⁹ Het gehele interview is opgenomen in **bijlage H**.

¹²⁰ Artikel 7 van de Wet bescherming persoonsgegevens

gevolgen hebben, zoals dat informatie in handen komt van mensen die geen recht hebben op de informatie en de informatie voor doeleinden gebruiken wordt, waarvoor de informatie niet bedoeld is. Andere manieren van verkeerd informatie delen zijn het delen van onvolledige informatie of het delen van informatie met de verkeerde personen. Verkeerde informatie verstrekking komt doordat niet iedereen op de hoogte is van de wettelijke regels omtrent het delen van informatie of zich niet aan deze regels houdt.

6.2.1 Mogelijke oplossingen

Wordt informatie door de politie op de juiste wijze gedeeld dan wordt het afbreukrisico minder, dit scheelt het LEC EGG veel uitleg en het optreden wordt effectiever. De politie moet zorgen dat het op de hoogte is van de regels omtrent informatie uitwisseling en als één eenheid naar buiten komen. Overal moet op dezelfde manier worden gewerkt, er zou meer centrale toetsing moeten zijn op nut en noodzaak van regelgeving. Kijk per probleem wat de wettelijke mogelijkheden zijn en maak dit landelijk duidelijk.

Kennis over informatie uitwisseling moet geen zorg zijn van iemand die een zaak in behandeling heeft. Deze medewerker moet weten waar hij informatie kan halen als hij met informatie uitwisseling te maken krijgt. Dit kan zijn bij een wijkagent, een leidinggevende of via een e-mailadres van het VIK. Deze personen zouden de kennis moeten hebben over informatie uitwisseling en het moeten kunnen overdragen aan andere personen. Om deze kennis op te doen zou een cursus of vakmiddag georganiseerd kunnen worden waar kennis kan worden uitgewisseld. Kennis moet concreet onder de aandacht worden gebracht van politiemedewerkers, en dan werkt een cursus of een vaktechnische dag vaak beter dan een e-learning. Het is vervolgens aan de medewerkers die naar de cursus zijn geweest om hun kennis te verspreiden onder zijn collega's. Er zijn veel manieren om de Wpg onder politieambtenaren onder de aandacht te brengen. Bij IBT zou aandacht besteed kunnen worden aan de Wpg, maar ook een leidinggevende kan tijdens een briefing even kort aandacht besteden aan de Wpg door de belangrijkste dingen even aan te halen. Vooral belangrijk is dat degene met de kennis over de Wpg te vinden is voor zijn collega's en zijn collega's informatie kan geven als dat nodig is.

6.3 Samenvatting hoofdstuk 6

Door een vragenlijst en een interview is onderzocht tegen welke problemen politieambtenaren in de praktijk aanlopen en welke oplossingen daarvoor mogelijk zijn. Vrijwel alle deelnemers aan de vragenlijst geven aan dat ze weten welke partners er zijn, welke taken deze partners hebben en welke informatie relevant is voor deze partners. De meeste deelnemers geven aan dat ze weten welke informatie verstrekt mag worden aan de partners, hierbij wordt echter weinig verwezen naar de Wpg. Contactfunctionarissen en leidinggevendenden geven aan dat ze een cursus hebben gevolgd waar ze kennis hebben opgedaan en ze geven aan dit een prettige manier te vinden. De meeste taakaccenthouders hebben geen cursus gevolgd maar geven aan hier wel behoefte aan te hebben omdat zij vinden dat zij te weinig kennis hebben over informatie uitwisseling. Uit het interview is gebleken dat het LEC EGG er baat bij heeft als informatie op de juiste wijze wordt gedeeld, maar dat dit op dit moment nog te vaak verkeerd gaat omdat politiemedewerkers te weinig kennis hebben. Om politiemedewerkers kennis bij te brengen over informatie uitwisseling zouden cursussen gegeven kunnen worden en moet bekend worden gemaakt waar medewerkers informatie kunnen vragen.

Hoofdstuk 7 Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies van dit onderzoek uiteengezet. Deze conclusies zullen een antwoord vormen op de centrale vraag: *Wat zijn op lokaal niveau de juridische kaders met betrekking tot informatie uitwisseling en het delen van informatie op het gebied van eer gerelateerd geweld door de lokale politie, welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om deze informatie uitwisseling te verbeteren en wat is de positie van het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld hierin?*

Op basis van deze conclusies worden aanbevelingen gedaan. De aanbevelingen komen in de tweede paragraaf van dit hoofdstuk naar voren. De conclusie en aanbevelingen zullen een antwoord geven op de centrale vraag.

7.1 Conclusie

Om de conclusie overzichtelijk te houden zal de centrale vraag in drie delen worden behandeld en beantwoord. Ten eerste wordt ingegaan op de positie die het LEC EGG heeft bij informatie uitwisseling door de lokale politie, vervolgens op het juridisch kader en op de rol van convenanten en tot slot zal worden ingegaan op de kennis en problemen van politieambtenaren die te maken hebben met eer gerelateerd geweld.

7.1.1 Positie van het LEC EGG

Het Landelijk Expertise Centrum Eer gerelateerd Geweld wil vanuit haar expertise een bijdrage leveren aan de aanpak van eer gerelateerd geweld en zorgen voor een eenduidige ketenaanpak. Om dit te bewerkstelligen heeft het LEC EGG een aantal taakvelden. De belangrijkste is het bieden van operationeel advies en ondersteuning bij eierzaken. Het LEC EGG wordt door een lokale politie-eenheid ingeschakeld bij eierzaken die complex zijn. Complexiteit kan ontstaan door de zwaarte van een delict, doordat er veel media aandacht is voor een zaak, omdat een politieambtenaar bij de zaak betrokken is of als een zaak eenheid overstijgend is. De politie-eenheid blijft verantwoordelijk voor de zaak, het LEC EGG biedt alleen ondersteuning. Dit kan ondersteuning zijn in de vorm van advies, het opstellen van een verhoorplan of het ter plaatse komen bij een ernstige zaak. Het LEC EGG heeft er belang bij dat door politieambtenaren op een juiste wijze wordt omgegaan met informatie uitwisseling.

7.1.2 Wettelijk kader

Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is een grondrecht dat wordt beschermd in artikel 8 EVRM en artikel 10 Gw. De Wbp en de Wpg geven nadere regels voor de bescherming van persoonsgegevens. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat voor politieambtenaren de Wpg belangrijk is, aan deze wet moeten politieambtenaren zich dan ook houden als zij informatie delen. De Wpg geeft regels over het omgaan met politiegegevens over een natuurlijk persoon die in het kader van de politietaak zijn verkregen. Het delen van informatie met opsporingsambtenaren, gezagsdragers en buitenlandse opsporingsinstanties behoort tot de politietaak en daar zitten niet veel regels aan verbonden, behalve dat de verstrekking moet voldoen aan het omschreven doel in de Wpg. Uit het onderzoek is gebleken dat bij verstrekking van gegevens aan derden

onderscheid wordt gemaakt tussen structurele en incidentele verstrekking. Derden aan wie structureel gegevens mogen worden verstrekt staan genoemd in het Bpg. Voor deze instanties heeft de wetgever bepaald dat er een zwaarwegend algemeen belang is dat gegevens mogen worden verstrekt. Gaat het om incidentele verstrekking dan kan de korpschef in overeenstemming met het bevoegde gezag besluiten tot verstrekking van politiegegevens aan derden. Incidentele verstrekking mag alleen in bijzondere gevallen en als het doel overeenkomt met de omschrijving van de politietaak. Daarnaast moet ook hier een zwaarwegend algemeen belang zijn.

Politiegegevens kunnen ook verstrekt worden op basis van een convenant. Een convenant kan worden gesloten met partijen die dezelfde parallelle belangen hebben als de politie en de behoefte bestaat aan een structurele uitwisseling van gegevens. Naar aanleiding van het onderzoek kan geconcludeerd worden dat het doel waarvoor het samenwerkingsverband gesloten wordt goed moet worden omschreven omdat alleen gegevens die verenigbaar zijn met dit doel verstrekt mogen worden.

Alle mogelijkheden om informatie te delen zijn opgenomen in een stappenplan (**bijlage K**). Aan de hand van dit stappenplan kan een politieambtenaar beoordelen of hij informatie mag delen. Hieruit kan worden geconcludeerd dat per situatie een afweging gemaakt moet worden of informatie gedeeld mag worden. Allereerst moet worden gekeken of sprake is van gegevens over een natuurlijk persoon en of dit politiegegevens zijn. Vervolgens moet worden nagegaan aan wie men gegevens wil verstrekken. Is dat een instantie die onder de Wpg valt dan mogen gegevens worden verstrekt. Valt een instantie niet direct onder de Wpg dan moet worden omschreven of sprake is van een zwaarwegend algemeen belang. Is hiervan sprake dan kunnen gegevens worden verstrekt op basis van het Bpg, een convenant of artikel 19 Wpg. Belangrijk bij een verstrekking is dat altijd het doel van de verstrekking goed wordt omschreven.

7.1.3 Problemen en oplossingen in de praktijk

Uit de vragenlijst van het praktijkonderzoek is gebleken dat zo goed als alle politieambtenaren die hebben deelgenomen aan de vragenlijst weten welke partners er zijn op het gebied van eerdergerelateerd geweld en welke informatie voor deze partners van belang is. Er wordt echter niet altijd de juiste wettelijke basis genoemd voor het verstrekken van informatie aan deze partners. Er worden veel verschillende antwoorden gegeven op de vraag 'hoe bent u te weten gekomen hoe u moet omgaan met het delen van informatie?' Hieruit kan worden geconcludeerd dat niet overal op dezelfde manier wordt gewerkt. Contactfunctionarissen en leidinggevenden hebben vrijwel allemaal een cursus gevolgd en geven aan dat zij voldoende kennis hebben om de informatie uitwisseling tussen politie en ketenpartners op een goede manier uit te voeren. Taakaccenthouders geven grotendeels aan dat zij vinden te weinig kennis te hebben en behoefte te hebben aan een opleiding. Vrijwel alle deelnemers geven aan wel eens problemen te ervaren omtrent het delen van informatie, vaak wordt hierbij aangegeven dat het schort aan juridische kennis.

De bevindingen uit het interview met het hoofd LEC EGG sluiten aan bij de conclusies uit de vragenlijst. Informatie uitwisseling gaat te vaak verkeerd. Verkeerde informatie verstrekking komt doordat niet iedereen op de hoogte is van de wettelijke regels omtrent het delen van informatie of dat deze regels niet worden nageleefd. Doorverstrekking van politiegegevens door partners is een groot probleem, maar ook verstrekking van politieambtenaren aan de

verkeerde partners of het geven van onvolledige informatie is een probleem. De politie moet zorgen dat het op de hoogte is van de regels omtrent informatie uitwisseling en als één eenheid naar buiten komen. Overal moet op dezelfde manier worden gewerkt, er zou meer centrale toetsing moeten zijn op nut en noodzaak van regelgeving.

7.2 Aanbevelingen

In de vorige paragraaf is geconcludeerd dat het LEC EGG er belang bij heeft dat politiegegevens over eerzaken op een juiste wijze worden uitgewisseld. Politie medewerkers moeten zich bij het verstrekken van politiegegevens houden aan de gestelde regels in de Wpg. Op basis van het praktijkonderzoek is gebleken dat politiemedewerkers over het algemeen te weinig kennis hebben over de Wpg en dat hierdoor informatie uitwisseling niet altijd op de juiste wijze verloopt. In deze paragraaf worden aanbevelingen gedaan om de uitwisseling van politiegegevens in de toekomst beter te laten verlopen.

7.2.1 Geheimhoudingsplicht

De geheimhoudingsplicht is een belangrijke bepaling uit de Wpg. Iemand die politiegegevens krijgt verstrekt, is verplicht tot geheimhouding. Uit het onderzoek is gebleken dat partijen die politiegegevens verstrekt krijgen deze gegevens nog wel eens doorgeven. Om dit te voorkomen wordt aanbevolen om de ketenpartners, te informeren over de geheimhoudingsplicht en de wettelijke regels waar de politie zich aan moet houden. Dit voorkomt dat ketenpartners informatie doorspelen aan personen die geen recht hebben op de informatie. Tevens ontstaat begrip als de politie bepaalde gegevens niet mag verstrekken. Het informeren van de ketenpartners kan gebeuren door de brochures die het LEC EGG aan de politie verstrekt ook te verstrekken aan de ketenpartners. Tevens zouden leidinggevenden van de ketenpartners kunnen aansluiten bij cursussen die worden gegeven aan politieambtenaren. De kennis die deze leidinggevenden opdoen kunnen zij vervolgens verspreiden onder hun medewerkers.

7.2.2 Scholing medewerkers

Er zijn veel regelingen die te maken hebben met de privacy van burgers en over het hoe om te gaan met de uitwisseling van persoonsgegevens. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat politiemedewerkers te weinig kennis hiervan hebben om informatie uitwisseling op de juiste manier te laten verlopen. Voor de privacy en veiligheid van betrokkenen bij eerzaken is het belangrijk dat goed met informatie uitwisseling wordt omgegaan. Uit de vragenlijst is naar voren gekomen dat een cursus een goede en fijne manier is om kennis op te doen over dit onderwerp. Daarom wordt aanbevolen om in elk geval de taakaccenthouders eer gerelateerd geweld een cursus te geven over informatie uitwisseling en de wettelijke regeling. Het LEC EGG kan bij deze cursus aansluiten en extra informatie verspreiden over hun werkzaamheden. Daarnaast wordt aanbevolen om op elk basisteam een aanspreekpunt aan te wijzen die vragen over informatie uitwisseling kan beantwoorden en die af en toe zijn collega's kan informeren op bijvoorbeeld een teamdag of bij IBT.

7.2.3 Gebruik stappenplan

Tot slot wordt aanbevolen om de wettelijke regels in een duidelijk en overzichtelijk te verspreiden onder politiemedewerkers. Hiervoor kunnen het stappenplan (**bijlage K**) en de beslisboom (**bijlage L**) worden gebruikt. Hierdoor kunnen politiemedewerkers die informatie moeten verstrekken snel en duidelijk zien hoe zij moeten werken. Het stappenplan kan op intranet worden gezet en worden verspreid via de mail.

Bronvermelding

Boeken

Janssen 2006

J. Janssen, *Your Honour or your life?*, Den Haag: Stapel & de Koning 2006.

Janssen 2011

J. Janssen, *Schering en inslag. Enkele wenken voor politieambtenaren en andere professionals voor opbouw en onderhoud van netwerken in de multi-etnische samenleving*, Den Haag: Boom Lemma uitgevers 2011.

Janssen 2013

J. Jansen, *De kleuren van de kameleon: Een verkennend onderzoek naar de betrokkenheid van politieambtenaren bij eerconflicten*, Den Haag: Boom Lemma uitgevers 2013.

LEC EGG

LEC EGG, *Terugblik op 2015, jaarverslag van het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld*, Den Haag: Drukkerij Zwaan, 2016.

LEC EGG

LEC EGG, *Werkplan 2013-2014 Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld*, Den Haag: Drukkerij Zwaan 2012.

Van Eck 2001

C. van Eck, *Door bloed gezuiverd. Eerwraak bij Turken in Nederland*, Amsterdam: Bert Bakker 2001.

Verheugt 2011

J.W.P. Verheugt, *Inleiding in het Nederlandse recht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2011.

Visscher 2011

Y.M. Visscher, *Praktisch staatsrecht*, Groningen: Noordhoff Uitgevers 2011.

Onderzoek

J. Janssen en R. Sanberg 2011

Mogelijke eorzaken nader bekeken, een onderzoek naar casuïstiek uit 2006, J. Janssen en R. Sanberg 2011.

Van 't Westende, Langen en Verspeek 2015

Onderzoeksplan cameratoezicht winkelhart Etten-Leur, J. van 't Westende, P. Langen en Y. Verspeek, 2015.

Richtlijn

Richtlijn 1995/46/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens.

Jurisprudentie

HR 9 januari 1987, ECLI:NL:PHR:1987:AG5500.

HR 19 december 1995, ECLI:NL:HR:1995:ZD0328.

Rb. Den Haag 20 september 2001, ECLI:NL:RBSGR:2001:AD5090.

Verdragen

EVRM

IVBPR

Verdrag inzake de rechten van het kind

Verdrag van Wenen

Wetten

Burgerlijk Wetboek

Grondwet

Jeugdwet

Politiewet 2012

Uitvoeringswet Internationaal Strafhof

Wet bescherming persoonsgegevens

Wetboek van Strafrecht

Wetboek van Strafvordering

Wet Justitie-subsidies

Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002

Wet politiegegevens

Wet houdende bepalingen verband houdende met de instelling van het Internationaal Tribunaal voor de vervolging van personen aansprakelijk voor ernstige schendingen van het internationale humanitaire recht, begaan op het grondgebied van het voormalige Joegoslavië sedert 1991

Besluit

Besluit politiegegevens

Mandaatbesluit politie november 2015

Officiële bekendmaking

Stb. 2001, 337

Besluit van 5 juli 2001, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet bescherming persoonsgegevens

Aanwijzing

2010A010

Aanwijzing huiselijk geweld en eengerelateerd geweld

Parlementaire stukken

Kamerstukken II 1975/76, 13872, 3.

Memorie van Toelichting Grondwet.

Kamerstukken II 1997/98, 25892, 3.

Regels inzake de bescherming van persoonsgegevens (Memorie van Toelichting Wet bescherming persoonsgegevens).

Kamerstukken II 2005/06, 30327, 3.

Regels inzake de verwerking van politiegegevens (Memorie van Toelichting Wet politiegegevens).

Kamerstukken II 2010/11, 32554, 3.

Wijziging van de Wet politiegegevens en van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens in verband met de implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie 2008/977/JBZ over de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt in het kader van de politieke en justitiële samenwerking in strafzaken en de implementatie van het Besluit van de Raad 2009/371/JBZ van 6 april 2009 tot oprichting van de Europese politiedienst (Europol).

Kamerstukken II 2003/04, 28886, 5.

Wijziging van de Wet justitiële gegevens in verband met het verwerken van strafvorderlijke gegevens en wijziging van het Wetboek van Strafvordering, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Wet tarieven in strafzaken in verband met het verstrekken van een afschrift van een vonnis of een arrest aan de verdachte en zijn raadsman of een derde.

Artikelen

Artikel 3:2 Besluit politiegegevens

Artikel 4:2 Besluit politiegegevens

Artikel 4:8 Besluit politiegegevens

Artikel 5:1 Besluit politiegegevens

Artikel 5:5 Besluit politiegegevens

Artikel 6:213 BW

Artikel 8 EVRM

Artikel 19 EVRM

Artikel 32 lid 1 EVRM

Artikel 10 Grondwet

Artikel 93 Grondwet

Artikel 94 Grondwet

Artikel 17 IVBPR

Artikel 1.1 Jeugdwet

Artikel 3.1 Jeugdwet

Artikel 3.4 Jeugdwet

Artikel 3 Politiewet 2012

Artikel 4 Politiewet 2012

Artikel 11 Politiewet 2012

Artikel 12 Politiewet 2012

Artikel 13 Politiewet 2012

Artikel 27 Politiewet 2012

Artikel 6 Uitvoeringswet Internationaal Strafhof

Artikel 3 Verdrag inzake de rechten van het kind

Artikel 26 Verdrag van Wenen

Artikel 1 sub a en b Wet bescherming persoonsgegevens
Artikel 7 Wet bescherming persoonsgegevens
Artikel 8 sub b t/m sub f Wet bescherming persoonsgegevens
Artikel 9 Wet bescherming persoonsgegevens
Artikel 10 Wet bescherming persoonsgegevens
Artikel 11 Wet bescherming persoonsgegevens
Artikel 33 Wet bescherming persoonsgegevens
Artikel 34 Wet bescherming persoonsgegevens
Artikel 261 Wetboek van Strafrecht
Artikel 262 Wetboek van Strafrecht
Artikel 272 Wetboek van Strafrecht
Artikel 285 Wetboek van Strafrecht
Artikel 287 Wetboek van Strafrecht
Artikel 289 Wetboek van Strafrecht
Artikel 300 Wetboek van Strafrecht
Artikel 142 Wetboek van Strafvordering
Artikel 48g Wet Justitie-subsidies
Artikel 1.1.1 Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
Artikel 17 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002
Artikel 62 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002
Artikel 1 sub c, d, e en f Wet politiegegevens
Artikel 3 Wet politiegegevens
Artikel 6 Wet politiegegevens
Artikel 7 Wet politiegegevens
Artikel 8 Wet politiegegevens
Artikel 9 Wet politiegegevens
Artikel 10 Wet politiegegevens
Artikel 14 lid 1 en 3 Wet politiegegevens
Artikel 16 Wet politiegegevens
Artikel 18 Wet politiegegevens
Artikel 19 Wet politiegegevens
Artikel 20 Wet politiegegevens
Artikel 32 Wet politiegegevens
Artikel 8 Wet houdende bepalingen verband houdende met de instelling van het Internationaal Tribunaal voor de vervolging van personen aansprakelijk voor ernstige schendingen van het internationale humanitaire recht, begaan op het grondgebied van het voormalige Joegoslavië sedert 1991

Internetbronnen

Missie en visie van het LEC EGG

<<http://www.leceergerelateerdgeweld.nl/missie-en-visie/>>

Wat is eer gerelateerd geweld

<<http://www.republiekallochtonie.nl/eergerelateerd-geweld-wat-is-het-en-wat-moeten-we-er-mee>>

Grondrechten

<<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/grondwet-en-statuu/inhoud/grondwet>>

Privacy

<<http://www.woorden-boek.nl/woord/privacy>>

Convenant

<<https://vng.nl/onderwerpenindex/maatschappelijke-ondersteuning/veilig-thuis/publicaties/model-samenwerkingsafspraken-veilig-thuis-politie-en-om>>

Rechtsorde

<<http://www.encyclo.nl/begrip/rechtsorde>>

Basispolitiezorg

<<https://thesaurus.politieacademie.nl/Thesaurus>>. Zoek op basispolitiezorg

Politieorganisatie

<<https://www.politie.nl/over-de-politie/een-politie-elf-eenheden.html>>

Wat doet de Raad voor de Kinderbescherming

<https://www.kinderbescherming.nl/wat_doet_de_raad/>

Overige bronnen

Werkdefinitie Ministerie van Justitie. Beke 2005.

Bijlage bij de regeling van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken tot vaststelling van de Aanwijzingen voor convenanten, van 21 januari 2003, nr. 03M448108.

Handreiking verstrekken politiegegevens aan samenwerkingsverbanden.

Inrichtingsplan nationale politie, 25 juni 2012